

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W OLSZTYNIE

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Obszar Natura 2000 PLH280011 Gązwa Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych

Olsztyn, 2012 r.

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLH280011 Gązwa w województwie warmińsko-mazurskim

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1. Informacje ogólne

Nazwa obszaru	Gązwa
Kod obszaru	PLH280011
Opis granic obszaru	Numeryczny wektor granic GIS przekazany przez Zamawiającego
SDF	Przekazany przez Zamawiającego (plik PDF SDF stanowiący załącznik nr...)
Położenie	woj. warmińsko-mazurskie, pow. mrągowski, gm. Mrągowo, gm. Sorkwity
Powierzchnia obszaru (w ha)	499,14 ha – a po sugerowanej weryfikacji SDF: 519,1 ha
Status prawny	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Obszar został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE L 33 z 8.2.2011, str. 146-411)
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	31-07-2012 Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie
Termin zatwierdzenia Planu	Data wydania zarządzenia RDOŚ. Podana data powinna zostać zapisana w formacie dd - mm - rrrr
Koordynator Planu	Dr inż. Iwona Łaźniewska
Planista Regionalny	Iwona Ibron RDOŚ w Olsztynie - konsultacje
Sprawujący nadzór	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie, ul. Dworcowa 60, 10-437 Olsztyn

1.2 Ustalenie terenu objętego Planem

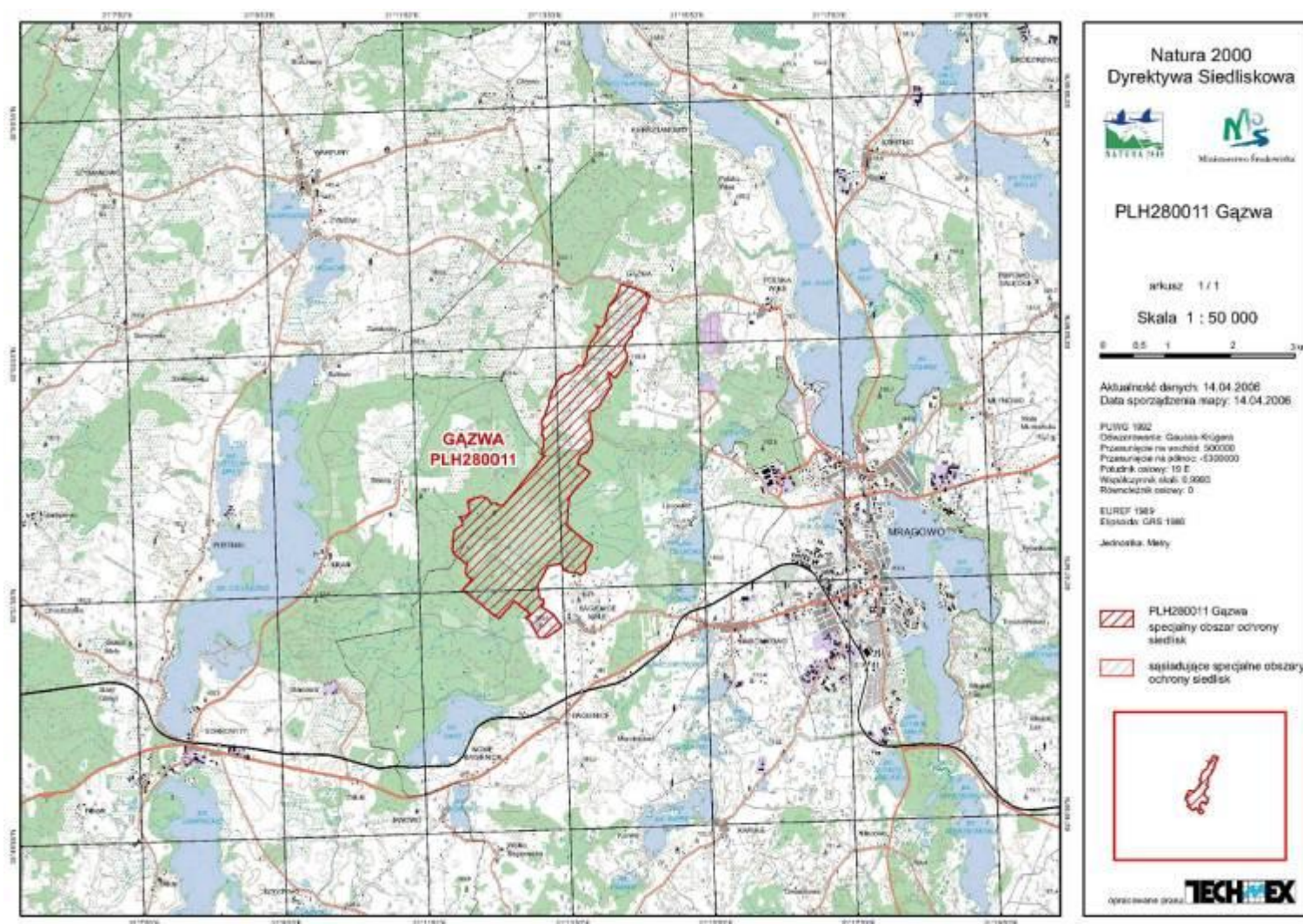
L.p.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa, pokrywającej/go się z obszarem, która/e może powodować wyłączenie części terenu ze sporządzania Planu	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z obszarem [ha]
1.	Rezerwat przyrody „Gązwa”	Projekt planu ochrony rezerwatu „Gązwa” wykonany przez Prolas Roman Wójcik. Opracowanie z 2000 roku.	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody do wyłączenia ze sporządzenia PZO	Pow. rezerwatu przyrody 204,76 ha w całości wchodzi w skład obszarów Nadleśnictwa Mragowo
2.	Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mragowskich. Rozporządzenie Nr 159 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mragowskich (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 201 poz. 3151.)	brak	Nie zachodzą przesłanki do wyłączenia ze sporządzenia PZO	

Teren objęty PZO: **PLH 280011 Gązwa** o powierzchni **499,14 [ha]** (wg nie zaktualizowanego SDF)

UWAGA: Dane te należy także przekazać w warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS zgodnie z wymaganiami zawartymi w pkt 13.

1.2. Mapa obszaru Natura 2000

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Należy opracować opis założeń do sporządzania PZO zgodnie z Opisem Przedmiotu Zamówienia zawartym w SIWZ.

Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty „Gązwa” został wyznaczony w związku z wymogiem wypełnienia zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory. Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6(1) dyrektywy siedliskowej (DYREKTYWA RADY 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz. U. UE. L 206 z 22.7.1992 ze zm.).

Obszar Natura 2000 PLH280011 Gązwa o powierzchni 499,14 ha został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej 2009/93/WE jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (decyzja Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny – Dz. U. UE L 33 z 8.2.2011, str. 146-411).

Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U z 2009 r. Nr 151. poz. 1220, ze zm.).

Teren Ostoi nie pokrywa się z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego. W związku z tym, w odniesieniu do tego obszaru nie może mieć zastosowania przepis art. 28 ust. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.), tj. możliwość odstąpienia od sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części. Zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody dla obszarów Natura 2000 obowiązkowo sporządza się plan zadań ochronnych ustanawiany w drodze zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska na okres 10 lat. Plan zadań ochronnych powinien być skutecznym narzędziem do zarządzania zasobami przyrody, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.

Podstawowym celem opracowania projektu planu zadań ochronnych jest zagwarantowanie odpowiedniej ochrony służącej zachowaniu głównych przedmiotów ochrony. Plan ma określić aktualny stan przedmiotów ochrony, zagrożenia dla utrzymania lub osiągnięcia ich właściwego stanu, przez co należy rozumieć zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i siedlisk przyrodniczych na danym terenie oraz niezbędne działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie, a także terenu i terminu ich wdrażania.

W świetle przepisu ustawy o ochronie przyrody, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawiając plan zadań ochronnych, zobowiązany jest kierować się przede wszystkim koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Nadzór nad obszarem PLH280011 Gązwa sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Na mocy porozumienia zawartego w dniu 16.09.2011 r. między Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Olsztynie a Polskim Towarzystwem Ochrony Ptaków z siedzibą w Białowieży 17-230, ul. Kolejowa-Wejmutka (adres korespondencyjny: Regionalne Biuro

PTOP, ul. Murzynowskiego 18, 10-684 Olsztyn, tel./fax. (89) 533-68-66), w związku z realizacją zadania będącego częścią projektu „**Kompleksowa ochrona torfowisk wysokich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego**”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach V Osi Priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko o numerze POIS.05.01.00-00-215/09 oraz dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – PTOP staje się wykonawcą prac terenowych i studialnych na potrzeby wykonania projektu PZO (§2 załącznika do porozumienia). PTOP w drodze przetargu z dnia 4.10.2011 r. wybrało Wykonawcę projektu planu zadań ochronnych, którym została **Pracownia Badań Środowiskowych ACER** z siedzibą w Stawigudzie 11-034, ul. Pogodna 3, tel. 89/5126032 lub 501782082, www.acer.mazury.pl.

Zgodnie z Opisem przedmiotu zamówienia SIWZ dot. PLH280011 Gązwa:

„Obszar obejmuje kompleks bagien i torfowisk. Najważniejsza jego część jest chroniona, jako rezerwat przyrody. Środkową partię zajmuje typowe torfowisko wysokie z przebiegającym procesem torfotwórczym. W strefie peryferycznej torfowiska występuje przede wszystkim bór bagienny. Obszar przecięty jest szeregiem rowów melioracyjnych, które odwadniają torfowisko. Na północ od kopuły znajdują się bagna, które powstały w wyniku osuszenia płytkiego jeziora, z grubymi jeziornymi osadami”.

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia*	Pop. Osiadł	Pop. Lęgo wa	Populacja Migr.	Ocena Pop. / Stopień Reprzent. *	Ocena St. zach.*	Ocena Izol. / Względna powierzchnia*	Ocena Ogólna*	Opinia dot. wpisu
S1	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	nie dotyczy	~~30,00~~ 16,52				B	B	C	B	siedlisko zweryfikowano w 2012 r. – tu jako podtyp Nizowe torfowiska wysokie 7110-1
S2	91D0	Bory i lasy bagienne	nie dotyczy	~~30,00~~ 32,42				B	B	C	B	siedlisko zweryfikowano w 2012 r. – tu jako podtyp Sosnowy bór bagienny <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> 91D0-2
pS3	7120	<i>Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji</i>	nie dotyczy	1,85				B	B	C	B	<i>siedlisko stwierdzone w 2012 r. w ramach weryfikacji SDF na potrzeby PZO</i>
pS4	9170	<i>Grąd subkontynentalny</i>	nie dotyczy	0,08				C	C	C	C	<i>siedlisko stwierdzone w 2012 r. w ramach weryfikacji SDF na potrzeby PZO</i>
p Z1	1188	kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>		tak							<i>stanowiska stwierdzone w 2012 r. w ramach weryfikacji siedlisk na potrzeby PZO. Status do wyjaśnienia w toku zalecanych prac terenowych</i>

* - przekreślono wartości z aktualnego SDF – przed weryfikacją

Gdzie symbol: S oznacza siedliska, R – rośliny, Z – zwierzęta (w tym ptaki). Uwaga: Siedliska i/lub gatunki nie wykazane jako przedmioty ochrony w SDF w momencie przystąpienia do sporządzenia PZO, a kwalifikujące się do tego o czym świadczy dostępna wiedza zaznaczamy indeksem „p” w kolumnie Lp. i wpisujemy kursywą. W tabeli wpisujemy dane z SDF po zweryfikowaniu o dostępne inne dane.

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.

Należy opisać zasady i sposoby komunikowania się z różnymi grupami interesu w toku całego procesu pracy nad projektem Planu, uwzględniając specyfikę obszaru Natura 2000 i znaczenie tych grup dla realizacji projektu Planu. Należy podać daty i miejsca, w których zamieszczone zostały ogłoszenia, informacje etc. Terminy i miejsca organizowanych spotkań. Sposoby powiadamiania uczestników o organizowanych spotkaniach. Inne formy spotkań, sposoby komunikacji i informacji wykorzystane w procesie tworzenia PZO. W załącznikach warto zamieścić sprawozdania z organizowanych spotkań.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwi zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu.

Przed rozpoczęciem prac nad planem zadań ochronnych, udostępniono opinii publicznej obwieszczenie informujące o rozpoczęciu prac nad niniejszym planem.

Kluczowe grupy interesu, tj. o dominującym wpływie na obszar NATURA 2000, wynikającego ze skali lub charakteru prowadzonej działalności, zostaną zaproszone do udziału w procesie opracowania projektu planu w ramach spotkań roboczych.

W przypadku wystąpienia zasadniczego konfliktu pomiędzy proponowanymi zadaniami ochronnymi, a oczekiwaniami mieszkańców lub użytkowników przedmiotowego obszaru Ostoja przewiduje się możliwość zorganizowania dodatkowego spotkania z radą gminy przy udziale interesariuszy/mieszkańców – w ramach sesji rady gminy.

Całość korespondencji wraz z protokołami ze spotkań i listami obecności będzie gromadzona w celu udokumentowania przebiegu procesu komunikacji.

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

(W przypadku podmiotów prywatnych należy uzyskać ich zgodę na zamieszczenie danych personalnych w projekcie PZO w formie pisemnego oświadczenia).

Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
Marszałek Województwa / Warmińsko-mazurskiego w Olsztynie	polityka regionalna, planowanie przestrzenne, promocja regionu województwa warmińsko-mazurskiego, udostępnianie informacji w tym zakresie	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko- Mazurskiego ul. Emilii Plater 1 10-562 Olsztyn	tel. 89 524 89 45 faks. 89 521-89-61 do@warmia.mazury.pl
Starostwo Powiatowe w Ostródzie	regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne, realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie	Starostwo Powiatowe w Ostródzie ul. Grunwaldzka 19A 14-100 Ostróda	tel. 89 642 98 00, fax. 89 642 98 17 sekretariat@powiat.ostroda.pl
Gmina Małdyty	lokalne zadania planistyczne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	Urząd Gminy Małdyty ul. Kopernika 10 14- 330 Małdyty	tel. (089) 758-61-24, fax. (089) 758-60-93 e-mail: gmina@maldyty.pl
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodnych, polityka hydrologiczna	XXXXXXXXXX	XXXXXXXXXX
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie	nadzór nad gospodarką leśną, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze Lasów Państwowych	RDLP w Olsztynie ul. Kościuszki 46/48 10-959 Olsztyn	tel.: 89 527 21 70, fax.: 89 521 02 10 rdlp@olsztyn.lasy.gov.pl

Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
Nadleśnictwo Mrągowo	realizacja gospodarki leśnej na terenie Lasów Państwowych, nadzór nad lasami w zarządzie Nadleśnictwa	Nadleśnictwo Mrągowo ul. Warszawska 49 11-700 Mrągowo	tel. 89 7412236, fax. 89 7412237 mragowo@olsztyn.lasy.gov.pl
Regionalny Konserwator Przyrody	realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze województwa, nadzór nad obszarami sieci Natura 2000, promocja i udostępnianie informacji w tym zakresie	RDOŚ w Olsztynie ul. Dworcowa 60 10-437 Olsztyn	tel. 89 537 21 00 sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl
Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	prowadzenie doradztwa rolniczego obejmującego działania w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi, rynków rolnych oraz wiejskiego gospodarstwa domowego, upowszechnianie programów rolnośrodowiskowych	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego ul. Jagiellońska 91 10-356 Olsztyn	tel. (89) 535 76 84, (89) 526 44 39, (89) 526 82 29 sekretariat@w-modr.pl
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa		ARiMR ul. Św. Wojciecha 2 10-038 Olsztyn	tel. 89 521 09 20/22 warmińsko_mazurski@arimr.gov.pl
Agencja Nieruchomości Rolnych		Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Olsztynie ul. Głowackiego 6, 10-448 Olsztyn	(89) 52-48-800, (89) 52-48-801, 52-48-806 fax. (89) 52-48-802, 52-48-807 olsztyn@anr.gov.pl

Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie	nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodnych i melioracyjnych	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie ul. Partyzantów 24 10-526 Olsztyn	tel. 89 521 71 00 sekretariat@zmiuw.pl
Przedstawiciele lokalnego biznesu		XXXXXXXXXX	XXXXXXXXXX
Przedstawiciele lokalnego biznesu		XXXXXXXXXX	XXXXXXXXXX
<i>Inne</i>			

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

(W przypadku podmiotów prywatnych należy uzyskać ich zgodę na zamieszczenie danych personalnych w projekcie PZO w formie pisemnego oświadczenia).

Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
1	2	3	4
Dr inż. Iwona Łaźniewska	Koordynator planu	Wykonawca planu	89 5126032 / 501 783 082 biuro@acer.mazury.pl
Mgr inż. Jerzy Łaźniewski	Dane GIS, ekspert ds. siedlisk przyrodniczych	Wykonawca planu	89 5126032 / 608 897 831 biuro@acer.mazury.pl
Dr Włodzimierz Pisarek	Ekspert ds. siedlisk przyrodniczych	Wykonawca planu	501 452 262 wlodzimierz.pisarek@wp.pl
Dr hab. Katarzyna Glińska-Lewczuk	Ekspert ds. hydrologicznych	Wykonawca operatu hydrologicznego, wykonawca planu,	609 510 838 kaga@uwm.edu.pl
Prof. dr hab. Andrzej Łachacz	Członek ZLW Ekspert ds. torfoznawstwa	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, wykonawca planu	tel. 89 534 33 77 andrzej.lachacz@uwm.edu.pl
Dr inż. Elwira Bałdyga	Przedstawiciel RDOŚ członek ZLW	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie	89 537 21 19 elwira.baldyga.olsztyn@rdos.gov.pl
mgr Sebastian Menderski	Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	Regionalne Biuro PTO ul. Murzynowskiego 18 10-684 Olsztyn	89 533 68 66 smenderski@ptop.org.pl
mgr Andrzej Pobiedziński	Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	Regionalne Biuro PTO ul. Murzynowskiego 18 10-684 Olsztyn	89 533 68 688 apobiedzinski@ptop.org.pl
XXX – po warsztatach (brak oświadczenia)		Nadleśnictwo Mrągowo ul. Warszawska 49	tel. 89 7412236, fax. 89 7412237

		11-700 Mrągowo	mragowo@olsztyn.lasy.gov.pl
XXX– po warsztatach (brak oświadczenia)		Nadleśnictwo Mrągowo ul. Warszawska 49 11-700 Mrągowo	tel. 89 7412236, fax. 89 7412237 mragowo@olsztyn.lasy.gov.pl
XXX– po warsztatach (brak oświadczenia)		Nadleśnictwo Mrągowo ul. Warszawska 49 11-700 Mrągowo	tel. 89 7412236, fax. 89 7412237 mragowo@olsztyn.lasy.gov.pl
XXXXXXXXXXXX – po warsztatach (brak oświadczenia)	Przedstawiciel ośrodków doradczych dla rolników	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego ul. Jagiellońska 91 10-356 Olsztyn	XXXXXXXXXXXX
Mariusz Górski-Kłodziński	Przedstawiciel PGL LP	RDLP w Olsztynie ul. Kościuszki 46/48 10-959 Olsztyn	tel. XXXXXXXXXXXX mariusz.gorski@olsztyn.lasy.gov.pl
Roman Stankiewicz	Przedstawiciel AGiMR	ARiMR w Olsztynie	tel. 55 235-07-84 romek.stankiewicz@arimr.gov.pl
XXX – po warsztatach (brak oświadczenia)	Przedstawiciel ZMiUW	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie Oddział w Ostródzie ul. Sienkiewicza 13 14-100 Ostróda	XXX
XXX– po warsztatach (brak oświadczenia)	Przedstawiciel ZMiUW	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie Oddział w Ostródzie ul. Sienkiewicza 13 14-100 Ostróda	XXX

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

W tej części, oprócz zestawienia istniejących i dostępnych materiałów, należy krótko ocenić stopień ich wystarczalności i kompletności z punktu widzenia celu opracowania Planu

Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
1	2	3	4	5
<i>Materiały publikowane</i>	Pisarek W. 2009. Gązwa. [W:] Holdyński Cz., Krupa M. (red.). Obszary Natura 2000 w województwie warmińsko-mazurskim. Wydawnictwo Mantis, Olsztyn: 145-147.	Kompletny zgodnie z SDF opis siedlisk i gatunków przyrodniczych objętych Dyrektywą Siedliskową zinwentaryzowanych w 2008 roku na potrzeby WZS.	Wysoka	Biblioteka RDOŚ Olsztyn
	Dąbrowski S., Polakowski B., Wołos L. 1999. Obszary chronione i pomniki przyrody województwa warmińsko-mazurskiego. Urząd Wojewódzki, Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa w Olsztynie, Olsztyn, ss. 130.	Ogólne informacje o rezerwacie Gązwa	Wysoka	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Mlynek T., Polakowski B. 1962. Zespoły roślinne rezerwatu torfowiskowego „Gązwa”. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie 14(3): 317-329.	Charakterystyka szaty roślinnej obszaru PZO	Wysoka	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Bitner K. 1960. Torfowisko wysokie w Bagnowie. Przegląd Geograficzny 32(4): 487-513.	Charakterystyka warunków siedliskowych i stratygrafii torfowiska	Wysoka	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Gross H. 1934. Zur Frage des Weberschen Grenzhorizontes in den östlichen Gebieten der ombrogenen Moorregion. Beihefte zum Botanischen Centralblatt, Dresden, Bd. 51(II): 305-353.	Stratygrafia torfowiska, analiza palynologiczna	Wysoka	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER

	Koppe F., Koppe K. 1937. Zur Moosflora Ostpreussens. II. Schriften Phys. ök. Gesellsch. T. 69, z. 2-4.	Gatunki mchów występujące na początku XX w. na torfowisku	Średnia	
	Łachacz A., Nitkiewicz M., Pisarek W. 2009. Soil conditions and vegetation on gyttja lands in the Masurian Lakeland. [W]: Wetlands – their functions and protection. A. Łachacz (Ed.), Contemporary Problems of Management and Environmental Protection, University of Warmia and Mazury in Olsztyn: 61-94.	Charakterystyka siedliskowa gytiowiska Gązwa	Wysoka	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Ugła H. 1968. Bagienne i murszowe gleby gytiowiska Gązwa. Roczniki Gleboznawcze 18(2): 369-414.	Charakterystyka siedliskowa gytiowiska Gązwa	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Hołdyński Cz. (red.). 2010. Siedliska i gatunki Natura 2000. Raport z inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej w lasach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olszynie i części regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku w latach 2006-2008. Wydawnictwo Mantys, Olsztyn, ss. 287.	Opis zasobów siedlisk i gatunków stwierdzonych podczas inwentaryzacji LP, stanowiący kontekst walorów przyrodniczych obszaru. Przydatna jako charakterystyka kontekstu ochrony obszaru.	Wysoka	Biblioteka RDOŚ Olsztyn
	Michalak R., Sadowski J. 2012. Platforma Informacyjno-komunikacyjna. Plany Zadań Ochronnych Natura 2000 jako narzędzie wspomagające tworzenie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wersja 2012.1. Wyd. GDOŚ	Metodyka PZO	Wysoka	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Olkowski M. 1970. Szata roślinna gitiowisk Pojezierza Mazurskiego. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie, Suplement 1: 3-47.	Opis zbiorowisk roślinnych występujących na gytiowiskach	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Łachacz A. 1996. Obszary cenne przyrodniczo na Pojezierzu Mazurskim i ich ochrona. Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., 431: 79-99.	Informacja o obszarze i charakterystyka zagrożeń	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER

	Panfil J. 1967. Informator o rezerwatach przyrody województwa olsztyńskiego. PWRN – Wojewódzki Konserwator Przyrody w Olsztynie, Olsztyn, ss. 67.	Ogólne informacja o rezerwacie	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Okruszko H. 1992. Siedliska hydrogeniczne, ich specyfika i zróżnicowanie. Bibl. Wiad. IMUZ, 79: 5-14.	Charakterystyka siedlisk hydrogenicznych	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Olkowski M. 1972. Budowa i roślinność torfowisk Pojezierza Mazurskiego. Zeszyty Naukowe ART w Olsztynie, Seria A, Suplement 13: 1-79.	Ogólna charakterystyka torfowisk regionu	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Polok K., Pisarek W., Urbaniak L., Korzekwa K., Zieliński R. 2005. Genetic characteristics of <i>Pinus sylvestris</i> fo. <i>turfosa</i> Woerl from the Gązwa Reserve, North-Eastern Poland. [In:] W. Prus-Głowacki (ed.) Variability and Evolution - New Perspectives. Professor Jerzy Szweykowski in memoriam. Wydawnictwo UAM w Poznaniu, ss. 225-239.	Genetyczna charakterystyka <i>Pinus sylvestris</i> fo. <i>turfosa</i> Woerl z rezerwatu Gązwa.	Wysoka	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Urbaniak L., Przybyła M., Pisarek W., Chudzińska E., Zieliński R., Polok K. 2009. Needle anatomy suggests hybridization between the relict <i>turfosa</i> form of <i>Pinus sylvestris</i> L. from the Gązwa peat bog and typical scots pine. Acta Societatis Botanicorum Poloniae, 78 (1): 29-36.	Anatomia szpilek sosny z rezerwatu Gązwa.	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Piaścik H., Gotkiewicz. J. 2004. Przeobrażenia odwodnionych gleb torfowych jako przyczyna ich degradacji. Rocz. Glebozn., 55(2): 331-338.	Informacje dotyczące mineralizacji torfu w zdegradowanych siedliskach	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
	Smolucha J. 2001. Rozmieszczenie i stratygrafia zalesionych torfowisk Pojezierza Mazurskiego. Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., 478: 529-540.	Charakterystyka obszaru PZO	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER

	Smolucha J. 2001. Zróżnicowanie torfowisk leśnych w krajobrazie młodogłacjalnym Pojezierza Mazurskiego i Równiny Sępopolskiej. Woda-Środowisko-Obszary Wiejskie, 1(3): 53-68.	Charakterystyka obszaru PZO	Średnia	Biblioteka Pracowni Badań Środowiskowych ACER
Materiały niepublikowane				
Plany/programy /strategie/projekty	Plan Ochrony częściowego rezerwatu przyrody „Gązwa” na okres 01.01.2000 r. – 31.12.2019 r. Nadleśnictwo Mrągowo, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie, Województwo warmińsko-mazurskie. Wykonawca: PROLAS Wójcik Roman, Warszawa 1999-2000, ss. 57 + załączniki	Zalecenia ochronne dla Rezerwatu	Wysoka	Biblioteka RDOŚ Olsztyn [mscr.]
	„Kompleksowa ochrona torfowisk wysokich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego”, projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach V Osi Priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko o numerze POIS.05.01.00-00-215/09 oraz dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Charakterystyka obszaru PZO i problemów związanych z jego ochroną	Wysoka	PTOP (Biuro Regionalne w Olsztynie) [mscr.]
	Pisarek W. 2008. Inwentaryzacja florystyczna i siedliskowa SOOS Natura 2000 Gązwa. UWM Olsztyn.	Kompletny zgodnie z SDF opis siedlisk i gatunków przyrodniczych objętych Dyrektywą Siedliskową zinwentaryzowanych w 2008 roku na potrzeby WZS.	Wysoka	Biblioteka RDOŚ Olsztyn [mscr.]
	Piaścik H., Gotkiewicz J., Łachacz A., Szarejko T. 1994. Charakterystyka i waloryzacja mokradel i użytków zielonych w regionie olsztyńskim w aspekcie ochrony środowiska. Instytut Melioracji i Użytków	Ogólna charakterystyka torfowisk regionu	Średnia	Biblioteka RDOŚ Olsztyn [mscr.]

	Zielonych, Falenty.			
Raporty				
	K. Glińska-Lewczuk, 2012 r. „Operat hydrologiczny dla obszaru Natura 2000 PLH 280011 Gązwa”	Kompleksowe opracowanie warunków hydrograficznych i hydrologicznych na obszarze Ostoi ze szczególnym uwzględnieniem zmian o charakterze antropogenicznym	Wysoka	RDOŚ w Olsztynie i w PTOP (Biuro Regionalne w Olsztynie) [mscr.]
Opinie	<i>Opinie ekspertów, członków Zespołu Doradztwa Merytorycznego sformułowane w trakcie prac nad Planem</i>	<i>po konsultacjach</i>		
Ekspertyzy przyrodnicze	Prace wykonane przez ekspertów (wykonawców PZO) w trakcie prac na Planem w okresie 1.10.2011 – 31.08.2012	Ocena siedlisk dokonana na użytek niniejszego planu: inwentaryzacja terenowa z oceną stanu siedlisk przyrodniczych w układzie parametrów i wskaźników, wykonaną na potrzeby weryfikacji SDF znajdująca bezpośrednie zastosowanie w planowaniu	Wysoka	RDOŚ w Olsztynie (warstwy GIS, propozycja weryfikacji SDF)

Należy wymienić wszystkie źródła informacji wykorzystane w procesie opracowywania PZO. Podać należy pełną literaturę opublikowaną, dane nieopublikowane oraz informacje ustne.

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

W tej części należy umieścić syntetyczną informację dotyczącą:

- usytuowania obszaru w odniesieniu do jednostek powiązanych z regionalizacją kraju, najlepiej regionalizacji fizyczno-geograficznej wg Kondrackiego (1994),
- usytuowania obszaru w stosunku do regionalizacji geobotanicznych (zalecana regionalizacja wg J. M. Matuszkiewicza z roku 1993),
- geologii i gleb,
- hydrologii,
- struktury krajobrazu
- korytarzy ekologicznych,
- istniejących form ochrony przyrody, w tym sąsiadujących obszarów Natura 2000, jeśli jest to istotne dla obszaru i innych zagadnień, których wybór zależy od specyfiki obszaru i ich związku z przedmiotami ochrony. Ta część ma wyjaśnić uwarunkowania środowiskowe i krajobrazowe, które wpływają albo zakładamy, że mogą wpływać na realizację naszych celów, powinna więc zawierać element ogólnej oceny ich stanu.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gązwa” (PLH280011) zajmuje powierzchnię 499,1 ha [SDF z 200 7 r.] i jest położony w powiecie mrągowym, w gminie miejskiej Mrągowo i gminie Sorkwity.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gązwa” obejmuje rezerwat przyrody Gązwa (204,8 ha) oraz część Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich o ogólnej powierzchni 20 615,9 ha.

Pod względem administracji leśnej omawiany obszar należy do Nadleśnictwa Mrągowo (RDLP Olsztyn). Pod względem regionalizacji fizycznogeograficznej Polski (Kondracki 1998) Obszar „Gązwa” leży w środkowej części Pojezierza Mrągowskiego (842.82).

Regionalizacja geobotaniczna torfowiska według podziału J.M. Matuszkiewicza (1993) przedstawia się następująco:

- F1 – Kraina Mazurska,
- F1a. – Podkraina Zachodniomazurska,
- F.1a.3 – Okręg Mrągowo-Giżycki,
- F.1a.3a – podokręg Mrągowski.

Zapis symbolami: F.1a.3a. (MATUSZKIEWICZ J. M. 1993. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne Polski. Prace Geograficzne 158: 1-107).

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gązwa” znajduje się wewnątrz kompleksu leśnego rozciągającego się od Jeziora Gielądzkiego (na zachodzie) do jeziora Juno (na wschodzie). Jedynie w części południowej (okolice Bagienic Małych) i w części północnej (okolice wsi Gązwa i Polska Wieś) bezpośrednio graniczy z gruntami rolnymi. Na wschód od Obszaru znajduje się miasto Mrągowo. Na południe od Obszaru biegnie linia kolejowa relacji Biskupiec Reszelski-Mrągowo i równoległa do niej droga asfaltowa.

W skład Obszaru wchodzi torfowisko wysokie Gązwa oraz przylegające do niego od strony północno-wschodniej gytiowisko. W granicach rezerwatu „Gązwa” znalazła się południowa część torfowiska o powierzchni 204,8 ha.

Torfowisko „Gązwa”, zwane też „Bagnowo”, położone jest w pasie moren czołowych ukształtowanych podczas fazy pomorskiej zlodowacenia Wisły. Zajmuje ono powierzchnię ok. 500 ha, co stawia je w rzędzie największych torfowisk wysokich regionu. Jego południowa część znajduje się w granicach rezerwatu przyrody „Gązwa” utworzonego w 1958 r. (MP Nr 16, poz. 105), dla ochrony torfowiska wysokiego

typu kontynentalnego.

Torfowisko „Gązwa” wykształciło się na lokalnym wododziale między rynną jezior sorkwickich (górny bieg rzeki Krutyni, Jezioro Gielądzkie) a rynną jezior mragowskich (jezioro Juno i dalej rzeka Dajna – dopływ Gubra). Przez torfowisko przebiega więc wododział między dorzeczem Wisły a dorzeczem Pregoty. Torfowisko zajmuje obniżenia w morenie uformowanej z nieprzepuszczalnych glin zwałowych fazy pomorskiej zlodowacenia Wisły (Vistulian). Na północ od torfowiska występuje płat osadów wodnolodowcowych w postaci piasków i żwirów. Na wschód od Obszaru znajduje się kilka małych, zwykle głębokich jezior pochodzenia eworsyjnego (Kociotek, Głębokie, Średnie, Piecuch).

Od strony północnej do torfowiska wysokiego przylega rozległe gytiowisko (Gytiowisko Gązwa), dochodzące aż do drogi Polska Wieś-Zyndaki. Występujące na powierzchni terenu pokłady gytii zajmują ok. 104 ha. Obszar ten był także określany jako torfowisko niskie Pionkowo (BITNER 1960). Nazwa pochodzi od jeziora Pionkowo (Stam), którego poziom obniżono w roku 1868 i 1906 łącznie o 1,1 m. Torfowisko wysokie od gytiowiska oddzielone jest wyraźnym progiem (szerokość ok. 40 m, różnica wysokości ok. 4 m). Istnienie tego progu wskazuje, że rozwój torfowiska wysokiego i gytiowiska były od siebie niezależne. Obecnie warunki hydrograficzne zostały zmienione i skrajem progu biegnie głęboki rów melioracyjny (BITNER 1960).

Torfowisko wysokie zostało zmeliorowane siecią rowów otwartych, rzadszą w środkowej części i gęstszą na obrzeżach. Rowy w środkowej części torfowiska uległy zamuleni i są słabo widoczne, natomiast niektóre rowy w strefie brzeżnej nadal pełnią swoją odwodnieniową funkcję, niekorzystnie wpływając na stan uwodnienia całego torfowiska. Wzdłuż granicy północno-zachodniej torfowiska biegnie rów (wykorzystujący częściowo naturalny ciek, stąd jego krzywoliniowy przebieg), który pierwotnie uchodził do jeziora Pionkowo (obecnie rowy na gytiowisku prowadzące wody do jeziora Juno). Podobny rów biegnie wzdłuż południowo-wschodniej granicy torfowiska i należy do zlewni Pregoty. Południowo-zachodni kraniec torfowiska odwadniany jest przez trzy cieki, które należą do dorzecza Krutyni (Wisły).

Jak wynika z badań Grossa (1934), przytoczonych przez Młynka i Polakowskiego (1962), po ustąpieniu lądolodu w miejscu obecnie zajmowanym przez torfowisko wysokie występowały płytkie bezodpływowe jeziora, które w wyniku akumulacji gytii ilastej i detrytusowej uległy wypłyceciu, co umożliwiło rozwój roślinności szuwarowej. Uwidacznia się to w stratygrafii torfowiska, gdyż pokłady torfu niskiego trzciniowego i turzycowego zalegają na osadach dennych jeziora. W wyniku narastania pokładu torfu niskiego i przejściowego torfowisko uniezależniło się od zasilania wód gruntowych i rozpoczął się ombrogeniczny etap rozwoju torfowiska wysokiego. Następnie nastąpiło znaczne obniżenie poziomu wody gruntowej i osuszenie torfowiska (uwarunkowane klimatycznie), co spowodowało rozwój zbiorowisk leśnych. W rezultacie odłożyła się warstwa torfu wysokiego sosnowego z pniakami (karpami) sosny. Jest to tzw. horyzont graniczny (Grenzhorizont) oddzielający silnie rozłożone torfy drzewne (tzw. starszy torf sfagnowy) od akumulowanych, poczynając od okresu subatlantyckiego, słabo rozłożonych torfów sfagnowych (tzw. młodszy torf sfagnowy), z dużym udziałem *Sphagnum fuscum*. Proces ich akumulacji trwa do czasów współczesnych. Został on zahamowany sztucznym odwodnieniem torfowiska, a być może także zmianami klimatycznymi (ocieplenie klimatu).

Mięszkość pokładów gytii i torfu jest różna w różnych punktach torfowiska, co wskazuje, że rozwój poszczególnych basenów bioakumulacji przebiegał odmiennie, lecz później wszystkie one zostały pokryte warstwą torfu sfagnowego, tworzącego wierzchnią warstwę torfowiska. Mięszkość torfu w niektórych punktach dochodzi do 10 m, a stropowa warstwa torfu wysokiego wełniankowo-sfagnowego ma mięszkość 2,5 m (MŁYNEK, POLAKOWSKI 1962).

Powierzchnia torfowiska leży na wysokości 152,5-154,7 m n.p.m. i ma kształt płaszczyzny o płaskim szczycie, opadającej wyłącznie w kierunkach północno-wschodnim i południowo-zachodnim, a nie posiada spadków w kierunkach przeciwnych. Kształt powierzchni torfowiska jest zgodny z ogólnym ukształtowaniem terenu, gdyż jest ono pochylone ku południowemu-wschodowi. Na torfowisku występują liczne „wyspy” mineralne, które jednak nie mają wpływu na nachylenie jego powierzchni (BITNER 1960).

Stabilny układ zaczął się zmieniać od momentu wykopania sieci rowów melioracyjnych w końcu XIX w. W latach 1868-1908 sztucznie osuszono jezioro Stam, przylegające od północnej strony do torfowiska. Spuszczenie wody z tego jeziora wymagało wykopania głębokich rowów melioracyjnych oraz budowy stacji pomp koło Polskiej Wsi, która umożliwiała przepływ wody do jeziora Juno. Utworzone w ten sposób gytowisko było użytkowane łąkowo, a obecnie uległo wtórnemu zabagnieniu i pokryte jest roślinnością szuwarową. Użytkowanie rolnicze ogranicza się do jego brzeżnych stref. Torfowisko wysokie znalazło się w zasięgu oddziaływania tych odwodnień, co spowodowało dalszą zmianę warunków siedliskowych, a to z kolei przyspieszyło proces sukcesji roślinności drzewiastej. Obecnie tylko niewielki fragment, w środkowej części rezerwatu, porastają torfotwórcze zbiorowiska roślinne. Na większości powierzchni rezerwatu dominują natomiast nietorfotwórcze zbiorowiska leśne, głównie sosnowy bór bagienny (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*),

Łącznie stwierdzono tu, na etapie tworzenia SDF (17-01-2007), występowanie 2 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),
- 91D0-2 Sosnowy bór bagienny.

Dodatkowo na etapie weryfikacji w 2012 r. (na potrzeby dokumentu PZO) stwierdzono ponadto występowanie 2 kolejnych siedlisk:

- 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji,
- 9170 Grąd subkontynentalny.

Mimo niekorzystnych przekształceń, torfowisko wysokie nadal cechują duże walory przyrodnicze. Jest to jedno z największych torfowisk wysokich regionu, na którym wykonano wiele badań naukowych. Z gatunków roślin naczyniowych na uwagę zasługuje liczna populacja bardzo bażyny czarnej *Empetrum nigrum*. Wśród mchów na szczególną uwagę zasługuje torfowiec brunatny *Sphagnum fuscum*, torfowiec bałtycki *Sphagnum balticum*, widłaząb Bergera *Dicranum affine* i *Dicranodontium denudatum*. Obszar posiada także duże walory ornitologiczne. Występują tu m.in. bielik *Heliaeetus albicilla*, żuraw *Grus grus*.

Jako główne zagrożenia Obszaru podaje się zmiany sukcesyjne w kierunku nietorfotwórczych zbiorowisk leśnych, co jest spowodowane odwodnieniem torfowiska za pomocą rowów otwartych. Aczkolwiek większość rowów uległa spłyceniu i obecnie nie pełni swoich funkcji, to jednak zapoczątkowane zmiany wywołały procesy trwające do dnia dzisiejszego.

Obszar „Gązwa” (PLH280011) nie sąsiaduje bezpośrednio z żadnym innym obszarem. Najbliżej położona jest SOOS „Ostoja Piska” na południe i południowy-wschód. Na wschód od Obszaru „Gązwa” leży SOOS „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo” (na wschód od Mrągowa). Na południe od Obszaru „Gązwa” położony jest rozległy Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Piska”.

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów (*Dane użytkowania i pokrycia terenu z programu CORINE Land Cover 2006, bądź jeśli jest to możliwe dane dokładniejsze np. PODGiK.*)

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	% udział powierzchni w obszarze
<i>Lasy</i>	<i>Skarb Państwa</i>		
	<i>Własność komunalna</i>		
	<i>Własność prywatna</i>		
<i>Grunty orne</i>			
<i>Łąki trwałe</i>			
<i>Pastwiska trwałe</i>			
<i>Sady</i>			
<i>Grunty pod stawami</i>			
<i>Nieużytki</i>			
<i>Wody stojące</i>			
<i>Wody płynące</i>			
<i>Grunty zabudowane</i>			
<i>Inne</i>			

UWAGA: Dane te należy także przekazać w warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS w nieprzetworzonej formie otrzymanej ze źródła referencyjnego (np. PODGiK).

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Tabela wymaga uszczegółowienia w odniesieniu do przedmiotów ochrony, np. kiedy ochroną objęte są siedliska nieleśne – łąki i murawy - należy doprecyzować informację biorąc pod uwagę strukturę pakietów programu rolnośrodowiskowego.

Typy użytków	Typ własności	Powierzchnia objęta dopłatami UE w ha	Rodzaj dopłaty, działania/priorytetu/programu,
<i>Lasy</i>	<i>Lasy Państwowe</i>	<i>wg jednostek wdrażających</i>	<i>wg jednostek wdrażających</i>
	<i>Lasy komunalne</i>		
	<i>Lasy prywatne</i>		
<i>Sady</i>			
<i>Trwale użytki zielone</i>			
<i>Wody</i>			
<i>Tereny zadrzewione lub zakrzewione</i>			
<i>Inne</i>			

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

W tej części należy podać informację o przyjętych wdrażanych i projektowanych planach/programach/projektach, które mogą mieć wpływ na przedmioty ochrony. „Przez tytuł opracowania należy rozumieć pełną nazwę, nr aktu prawnego, organ ustanawiający/wydający, a w przypadku aktów publikowanych także miejsce publikacji, nr i poz.”.

UWAGA: Dane te należy także przekazać w rastrowej warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS zgodnie z wymaganiami zawartymi w pkt 13.

Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
Siedliska przyrodnicze	A, B, C, zweryfikowane			załączona mapa		Ogółem zakres, liczba punktów pomiarowych, terminy wykonania prac, w tym: uzupełnienie wiedzy o rozmieszczeniu, ocena stanu ochrony, zagrożenia Wyniki prac terenowych w pkt.2.1
7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	B	85,80	3	Głównie w centralnej części rezerwatu Gązwa oraz 2 mniejsze płaty w części południowo-zachodniej i południowej	dobry	Dobry stopień rozpoznania, nie ma konieczności wykonywania prac uzupełniających
7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	A	9,60	2	Poza rezerwatem, przy jego północno-zachodniej granicy	dobry	Dobry stopień rozpoznania, nie ma konieczności wykonywania prac uzupełniających
9170 Grąd subkontynentalny	D	0,46	1	mały płat na mineralnym wyniesieniu w zachodnim narożniku rezerwatu	dobry	Dobry stopień rozpoznania, nie ma konieczności wykonywania prac uzupełniających
91D0 Bory i lasy bagienne	B	168,31	13	Bory bagienne otaczają torfowisko, występują zarówno w rezerwacie jak i	dobry	Dobry stopień rozpoznania, nie ma konieczności wykonywania prac uzupełniających

				poza jego granicami. Wśród tego siedliska występują liczne wyniesienia mineralne porośnięte innymi zbiorowiskami.		
--	--	--	--	---	--	--

Gatunki zwierząt						
1188 kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	brak danych		3	Stanowiska w rozległych obszarach podmokłych w północnej części obszaru	zły	Wskazane rozpoznanie populacji w okresie wiosenno-letnim na całym obszarze, ze szczególnym uwzględnieniem części północnej.

UWAGA: Dane te należy także przekazać w wektorowej warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS zgodnie z wymaganiami zawartymi w pkt. 13. W części opisowej(2.6.1.; 2.6.2. ; 2.6.3.) należy dokonać analizy uzyskanych wyników.

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych

W tej części opis poszczególnych typów siedlisk objętych Planem wg schematu – nazwa typu siedliska wraz z kodem, krótka charakterystyka (w jak największym stopniu oparta na danych dotyczących opracowywanego obszaru), ogólny stan zachowania siedliska w sieci Natura 2000 na podstawie wyników raportowania i monitoringu – dane GIOŚ, ranga w obszarze, stan zachowania w obszarze, zagrożenia. Umieszczenie zdjęć poszczególnych siedlisk jest wskazane.

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą – w obiekcie reprezentowane przez 3 płaty, które znajdują się w rezerwacie przyrody „Gązwa”. Mimo, że ich stan ochrony został uznany za niezadowalający (U1), przede wszystkim ze względu na duży udział sosny, to siedlisko posiada typowo wykształconą strukturę i stanowi ostoję m.in. takich gatunków jak: torfowiec brunatny (*Sphagnum fuscum*), widłoząb Bergera (*Dicranum bergerii*), bażyna czarna (*Empetrum nigrum*). Od kilku lat warunki wilgotnościowe w tych płatach torfowiska wysokiego się poprawiają, a inwazja sosny została zahamowana. Jest to wynik zamulenia się i częściowego zarośnięcia rowów, które osuszały torfowisko. Wykonane w 2012 r. działania w postaci budowy całego systemu retencji w rezerwacie przyrody „Gązwa” oraz na jego obrzeżach, które są funkcjonalnie związane z tymi płatami torfowiska wysokiego, dają szansę na doprowadzenie torfowiska wysokiego do właściwego stanu ochrony (FV) w okresie obowiązywania planu. Biorąc pod uwagę powierzchnię, stan oraz perspektywy zachowania tego siedliska na tym terenie, należy uznać, że jest to najcenniejszy tego typu obiekt na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Teren województwa warmińsko-mazurskie jest jednym z ważniejszych regionów Polski pod względem rozmieszczenia torfowisk wysokich w kraju, więc zachowanie torfowiska „Gązwa” w odpowiednim stanie ma istotne znaczenie dla zachowania siedliska 7110 w skali kraju.

7120 Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji – w obiekcie reprezentowane są przez 2 płaty w pln.-zach. części obiektu. Są to tereny, które w przeszłości stanowiły siedliska silnie zdegradowanego boru bagiennego. Zamulenie rowu odwadniającego w ostatnich latach spowodowało zabagnienie tego terenu, którego konsekwencją była drastyczna zmiana warunków wodnych. Nastąpiło z jednej strony zamarcie drzewostanów na tym terenie i stworzenie z drugiej strony warunków do zainicjowania procesów torfotwórczych. W 2012 r. został wykonany na tym terenie projekt małej retencji, którego celem jest stabilizacja obecnych warunków wodnych. W konsekwencji nie będzie więc możliwe odtworzenie siedliska sosnowego boru bagiennego na tym terenie. Docelowo należy oczekiwać jednak, że na tym obszarze będzie następowała sukcesywna regeneracja torfowiska wysokiego. W dłuższej perspektywie, należy się więc spodziewać, że stabilizacja warunków wodnych na obecnym wysokim poziomie będzie wpływać pozytywnie na cały obszar torfowiska, który znajduje się w centralnej części rezerwatu i przyczyni się do poprawy jego stanu naturalności.

9160 Grąd subatlantycki – w obiekcie występuje 1 niewielka, dość silnie przekształcona powierzchnia tego siedliska, która zlokalizowana jest w pln.-zach. części rezerwatu „Gązwa”. Ze względu na marginalną powierzchnię, siedlisko to nie jest przedmiotem ochrony w tym obszarze.

91D0 Bory i lasy bagienne – na omawianym obszarze siedlisko to reprezentuje sosnowy bór bagienny *Vaccinio uliginosi – Pinetum*, który zajmuje duże powierzchnie na tym terenie. Najważniejszym miejscem jego występowania jest rezerwat „Gązwa”. Bór bagienny w rezerwacie jest reprezentowany przez niejednorodny pod względem stanu naturalności fitocenozy, co wynika z różnic w stanie uwilgotnienia podłoża, które jest najwyższe w środkowej części rezerwatu i maleje w kierunku jego obrzeży. Z tego powodu układ roślinności w rezerwacie posiada układ koncentryczny. Najlepiej zachowane płaty boru bagiennego (w stanie FV) znajdują się bliżej centralnej części rezerwatu, wokół torfowiska wysokiego. Na zdecydowanej większości ich powierzchni występuje starodrzew sosnowy z niewielką domieszką

brzozy. Podszyt jest słabo wykształcony lub go brak. W warstwie runa dominują krzewinki z rodziny wrzosowatych (*Ericaceae*), z których to gatunkiem występującym szczególnie obficie i nadającym specyficzną fizjonomię tej warstwie jest bagno zwyczajne (*Ledum palustre*). W dobrze wykształconej warstwie mszystej dominują natomiast torfowce – głównie torfowiec kończysty (*Sphagnum fallax*) i torfowiec magellański (*Sphagnum magellanicum*). Najsilniej przekształcone fragmenty boru bagiennego (w stanie U2) występują natomiast na obrzeżach rezerwatu, oraz poza jego granicami. W warstwie drzewostanu tych fitocenoz istotny udział posiada świerk, który w niektórych płatach stanowi element dominujący. Dużo częściej w drzewostanie występuje również brzoza (głównie brzoza omszona – *Betula pubescens*, ale najbardziej zdegradowanych płatach również brzoza brodawkowata – *Betula pendula*). Zarówno brzoza jak i świerk bardzo często tworzą również mniej lub bardziej zwartą warstwę podszytu, którą w najsilniej zdegradowanych płatach uzupełnia także jarząb pospolity (*Sorbus aucuparia*) i kruszyna pospolita (*Frangula alnus*). W warstwie zielnej zwykle dominuje borówka czernica (*Vaccinium myrtillus*). Warstwa mszysta jest słabiej rozwinięta i tworzą ją głównie mchy brunatne, głównie – rokitnik pospolity (*Pleurozium schreberi*), widłoząb kędzierzawy (*Dicranum polysetum*) i gajnik lśniący (*Hylocomium splendens*). Wykonane w 2012 r. działania ochronne, w postaci budowy piętrzeń na istniejących rowach melioracyjnych, będą sprzyjać poprawie stanu ochrony na powierzchniach, które obecnie znajdują się w niezadowolającym (U1) lub złym (U2) stanie ochrony. Przewiduje się, że w okresie obowiązywania planu nastąpi istotna poprawa naturalności tego siedliska przyrodniczego na tym terenie i podniesienie o jeden stopień wskaźnika stanu ich ochrony (z U2 na U1 i z U1 na FV) oraz utrzymanie płatów znajdujących się we właściwym stanie ochrony (FV) w stanie niepogorszonego. Należy się jednak liczyć, że na części powierzchni boru bagiennego, szczególnie tych, które znajdują się w kategorii U2, w wyniku realizacji projektu małej retencji i podwyższenia poziomu wód gruntowych może nastąpić lokalne obumieranie drzewostanów. W dłuższej jednak perspektywie zmiany te spowodują poprawę stanu naturalności borów bagiennych na całym tym obszarze, a przede wszystkim będą pozytywnie oddziaływały na torfowisko wysokie, którego ochronę w tym przypadku należy uznać jako priorytetową.

2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

nie dotyczy

2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

□ Kumak nizinny *Bombina bombina* (kod 1188)

Ogólna charakterystyka gatunku

Kumak nizinny jest gatunkiem silnie związanym z wodą przez cały okres swej aktywności. Preferuje głównie zbiorniki żyzne, doświetlone i łatwo nagrzewające się (płytkie), z bogatą roślinnością wodną i szuwarem oraz mulistym dnem.

Można go spotkać we wszystkich stałych – leśnych i nieleśnych zbiornikach wodnych, stawach rybnych, gliniankach, starorzeczach, zbiornikach zaporowych i w rozlewiskach nadrzecznych. Kumaki unikają wód płynących, ale mogą występować w stawach paciorkowych utworzonych na ciekach. Jako kręgowce ciepłolubne nie występują w zbiornikach zacienionych o stromych brzegach bez nagrzewających się pływaczyn.

Kumak nizinny jest ściśle związany ze zbiornikami wodnymi, które opuszcza tylko w przypadku ich wyschnięcia, w poszukiwaniu pokarmu lub jesienią, szukając lądowych kryjówek do zimowania. Jedna populacja do funkcjonowania potrzebuje często kilku zbiorników, np. w jednym są lepsze

warunki do rozrodu, a w innym więcej pokarmu. Dlatego optymalnym dla tego gatunku środowiskiem wodnym jest zespół blisko położonych i ekologicznie zróżnicowanych zbiorników (Rybacki i Maciantowicz 2006). Gatunek ten preferuje zbiorniki małe i średnie, z czystą wodą o pH obojętnym, z urozmaiconą roślinnością zanurzoną i wynurzoną, położone w miejscach dobrze nasłonecznionych. Zdecydowanie unika zbiorników zacienionych, o stromych brzegach i pozbawionych pływacz. Najczęściej zamieszkuje zbiorniki o głębokości do 0,5-1,5 m (średnio 0,5 m), o płaskich brzegach. Jaja składają na głębokości 30-50 cm, w miejscach o średnim zagęszczeniu roślinności. Dominującymi gatunkami w miejscach jego rozrodu są: moczarka kanadyjska *Elodea canadensis*, ramienica pospolita *Chara vulgaris*, rdestnica pływająca *Potamogeton natans*, włosienicznik wodny *Ranunculus aquatilis*, okrzęznica bagienna *Hottonia palustris*, ponikło błotne *Eleocharis palustris*, żabieniec babka wodna *Alisma plantago-aquatica*, jeżogłówka gałęzista *Sparganium erectum*, palka wąskolistna *Typha angustifolia*

Wśród biotopów lądowych największe znaczenie dla kumaka mają miejsca do zimowania. Ich obecność lub brak jest często czynnikiem decydującym o losach danej populacji. Kumaki zimują w norach gryzoni, szczelinach, wśród kamieni, pod stertami liści, pod zwalonymi pniami drzew. Rzadko zagrzebują się w ziemi, ponieważ ich tylne kończyny nie są przystosowane do kopania. Często zimują gromadnie, także z osobnikami innych płazów. Duże znaczenie, szczególnie dla młodych osobników, ma bezpośrednie otoczenie zbiornika rozrodczego, w którym zdobywają pokarm. Szczególnie korzystne są dla nich wilgotne łąki, koszone lub wypasane ekstensywnie, ze zbiornikami niewielkich rozmiarów – kałuże, zagłębienia terenu okresowo wypełnione wodą. Na takim terenie mogą one bezpiecznie polować i szukać schronienia m.in. przed dorosłymi płazami różnych gatunków. Ważne są również korytarze ekologiczne np. liniowe zadrzewienia, pasy nieużytków, którymi kumaki mogą wędrować do miejsc zimowania. Powinny one mieć odpowiednie podłoże bogate w kryjówki (np. nory, kłody drzew), wilgotną roślinność zielną, aby umożliwić kumakom bezpieczne dotarcie do celu (Rybacki i Maciantowicz 2006).

Dorosłe osobniki kumaka w zbiornikach wodnych pojawiają się w kwietniu. Okres godowy tych kręgowców jest bardzo rozciągnięty w czasie i może trwać do końca lipca. Ostatnie jaja mogą zostać złożone nawet w połowie sierpnia. W dużej mierze zależy to od opadów atmosferycznych. Intensywne deszcze są dla nich sygnałem do rozpoczęcia lub wznowienia godów. Skrzek w formie luźnych pakietów przyklejany jest do pędów roślin wodnych kilka centymetrów pod powierzchnią wody. Kijanki kumaka nizinnego posiadają otwór oddechowy na brzusznej stronie ciała, po czym można je łatwo odróżnić od pozostałych kijanek krajowych płazów bezogonowych. Dodatkową cechą charakterystyczną larw kumaka jest duża przezroczystość powłok ciała, przez które widać narządy wewnętrzne. Świeżo przeobrażone osobniki gromadzą się przy brzegu zbiorników, gdzie intensywnie żerują w płytkiej wodzie. Dorosłe osobniki opuszczają zbiorniki pod koniec lata, młode zaś dopiero jesienią. Kumaki zimują na lądzie, w kryjówkach ziemnych, nie dalej niż 1000 m od wody.

Kumaki nizinne najłatwiej można zidentyfikować po głosach godowych wydawanych przez samce. W okresie godów są one aktywne zarówno w ciągu dnia, jak i w nocy. Pod koniec lata aktywność dzienna samców jest coraz słabsza. Ocena liczebności kumaków godujących w danym zbiorniku wymaga kilkukrotnego odwiedzenia zbiornika, ponieważ kumaki wykazują zwiększoną aktywność w godzinach popołudniowych i w nocy. Kontrole najlepiej jest przeprowadzać podczas cieplej pogody, po opadach deszczu, gdyż wtedy kumaki godują najchętniej.

Płazy te, wykazują małą ruchliwość, w związku z czym zanik części stanowisk może w krótkim czasie doprowadzić do izolacji poszczególnych populacji lokalnych, a przez to do losowego zanikania poszczególnych stanowisk. Duże znaczenie dla kumaków ma również otoczenie zbiorników, w których uzupełniają bazę pokarmową oraz wędrują do miejsc zimowania.

Ochrona gatunku

Z uwagi na swoje wysokie wymagania ekologiczne i preferowanie stosunkowo nieprzekształconych przez człowieka zbiorników, występuje w akwenach, które wybiera do rozrodu wiele innych gatunków płazów. Ochrona tego gatunku na tworzonych dla niego obszarach Natura 200 powoduje więc wzmożoną ochronę także innych współwystępujących z nim gatunków płazów.

Wyniki przeprowadzonego monitoringu oraz stan wiedzy na temat ekologii gatunku wskazują na potrzebę wzmożenia ochrony biernej (zachowania dogodnych siedlisk w stanie niezmienionym i obejmowania ochroną nowych terenów) oraz ochrony czynnej – np. umiejętne pogłębianie zbiorników, które uległy eutrofizacji, zapobieganie zanieczyszczeniu zbiorników (np. przez nawozy sztuczne), zapobieganie melioracji (wysuszeniu), tworzenie nowych zbiorników i tworzenie dodatkowych miejsc zimowania. Ważne jest także odpowiednie planowanie przestrzenne, uwzględniające utrzymanie siedlisk kumaka nizinnego oraz innych gatunków płazów

Metody badań

Chcąc stwierdzić występowanie kumaka nizinnego na danym terenie można, w zależności od sezonu, zastosować następujące metody:

- obserwacje terenowe wczesnowiosennych migracji do zbiorników wodnych osobników dorosłych,
- nasłuchiwanie odgłosów godowych (wiosna, wczesne lato),
- aktywny odłów kijanek ze zbiorników wodnych przy użyciu czerpaka herpetologicznego (lato),
- penetrowanie brzegów zbiorników wodnych w poszukiwaniu młodych kumaków (późne lato, jesień).

Obecność na obszarze PLH280011 Gązwa

Kumak nizinny na obszarze Natura 2000 Gązwa nie był wcześniej odnotowywany (nie wykazany w aktualnym SDF). W czasie badań terenowych wykonywanych w ramach weryfikacji SDF na potrzeby wykonania Projektu PZO stwierdzono stanowiska, na których kumaki występują licznie ([załącznik nr ...MAPA](#)). Północna część obszaru, na której przeważają silnie uwilgotnione siedliska, takie jak łożowiska, szuwały trzcinowe i turzycowe często z miejscami o otwartym lustrze wody. Kumak nizinny znajduje tu optymalne siedliska do rozrodu i żerowania. (patrz fot. nr 10).

Obecność gatunku stwierdzono na podstawie odgłosów godowych samców oraz obserwacje osobników dorosłych wczesnym latem.

Zalecana ochrona: Uzupelnic ocenę populacji i siedliska. Do tego czasu nie wymaga szczególnych działań.

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

Stan ochrony przedmiotów ochrony w obszarze został ustalony przez ocenę ekspercką wszystkich występujących w obszarze stanowisk metodą marszrutową. Ponadto na każdym ze stanowisk wykonano reprezentatywną liczbę zdjęć fitosocjologicznych, które zostały wykorzystane w ocenie parametrów i wskaźników dla każdego siedliska.

- w przypadku kumaka nizinnego oceniono ekspercko stan siedliska gatunku na jego znanych stanowiskach w obszarze

* - gwiazdką oznaczono w poniższej tabeli wskaźniki przyjmowane w Państwowym Monitoringu Środowiska jako wskaźniki kardynalne

Przedmioty ochrony objęte Planem								
Siedliska przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenu wg skali FV, UI, U2	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2	Uwagi
Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	{fd4e9df4-b672-461e-b998-ad1029779575}	Powierzchnia siedliska	80,79		U1	U1	Siedlisko w przeszłości było lekko przesuszone i zarastało sosną. Zamulenie rowów na obrzeżach torfowiska poprawiło jego stan. Mimo że jest on wciąż niezadowolający,
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		FV		
				Pokrycie i str. gat. torfowców*		FV		
				Obce gatunki inwazyjne		FV		
				Rodzime gat. ekspansywne roślin zielnych		FV		
				Odpowiednie uwodnienie*		FV		
				Struktura powierzchni		FV		
				Pozyskanie torfu*		FV		
				Melioracje odwadniające*		FV		
Obecność krzewów i drzew*		U1						

			Perspektywy ochrony			FV		to ulega poprawie. Należy spodziewać się, że wykonane w 2012 r. zastawki na rowach odwadniających ustabilizują poziom uwilgotnienia w tym obszarze co spowoduje zahamowanie ekspansji sosny a następnie jej wycofywanie.
Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	{4a794fe2-bfb7-460b-8dc3-1222822e8df3}	Powierzchnia siedliska	4,12		U1	U1	Siedlisko w przeszłości było lekko przesuszone i zarastało sosną. Zamulenie rowów na obrzeżach torfowiska poprawiło jego stan. Mimo że jest on wciąż niezadowolający,
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		FV		
				Pokrycie i str. gat. torfowców*		FV		
				Obce gatunki inwazyjne		FV		
				Rodzime gat. ekspansywne roślin zielnych		FV		
				Odpowiednie uwodnienie*		FV		
				Struktura powierzchni		FV		
				Pozyskanie torfu*		FV		
				Melioracje odwadniające*		FV		
Obecność krzewów i drzew*		U1						

			Perspektywy ochrony			FV		to ulega poprawie. Należy spodziewać się, że wykonane w 2012 r. zastawki na rowach odwadniających ustabilizują poziom uwilgotnienia w tym obszarze co spowoduje zahamowanie ekspansji sosny a następnie jej wycofywanie.
Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	{172e14c8-17d3-48af-bc2e-2e549250a8b9}	Powierzchnia siedliska	0,89		U1	U1	Siedlisko w przeszłości było lekko przesuszone i zarastało sosną. Zamulenie rowów na obrzeżach torfowiska poprawiło jego stan. Mimo że jest on wciąż niezadowolający,
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		FV		
				Pokrycie i str. gat. torfowców*		FV		
				Obce gatunki inwazyjne		FV		
				Rodzime gat. ekspansywne roślin zielnych		FV		
				Odpowiednie uwodnienie*		FV		
				Struktura powierzchni		FV		
				Pozyskanie torfu*		FV		
				Melioracje odwadniające*		FV		
Obecność krzewów i drzew*		U1						

			Perspektywy ochrony			FV		to ulega poprawie. Należy spodziewać się, że wykonane w 2012 r. zastawki na rowach odwadniających ustabilizują poziom uwilgotnienia w tym obszarze co spowoduje zahamowanie ekspansji sosny a następnie jej wycofywanie.
Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120	{1ae5a1a8-4015-432a-9b06-75cf1f13c30e}	Powierzchnia i siedliska	6,53		FV	FV	Wczesne stadia sukcesyjne torfowiska wysokiego na terenach wtórnie zabagnionego sosnowego boru bagiennego z zamierającym drzewostanem.
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne		FV		
				Pokrycie i str. gat. torfowców		FV		
				Obce gatunki inwazyjne		FV		
				Rodzime gat. ekspansywne r. zielnych		FV		
				Odpowiednie uwodnienie		FV		
				Struktura powierzchni		FV		
				Pozyskanie torfu		FV		
				Odwadnianie		FV		
Obecność krzewów i drzew		FV						
Perspektywy ochrony			FV					
Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej	7120	{340f81a4-9955-443f-96cb-ce54c049583e}	Powierzchnia i siedliska	3,07		FV	FV	Wczesne stadia sukcesyjne torfowiska wysokiego na terenach wtórnie zabagnionego sosnowego boru
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne		FV		
				Pokrycie i str. gat. torfowców		FV		
				Obce gatunki inwazyjne		FV		
				Rodzime gat. ekspansywne r. zielnych		FV		
				Odpowiednie uwodnienie		FV		

ej egeneracji				Struktura powierzchni		FV		bagiennego z zamierającym drzewostanem.
				Pozyskanie torfu		FV		
				Odwadnianie		FV		
				Obecność krzewów i drzew		FV		
				Perspektywy ochrony		FV		

Grąd subkontynentalny	9170	{e125cb0a-14f4-4c20-b5c5-4f632b178450}	Powierzchnia siedliska	0,46		U1	U2	Niewielki płat grądu subkontynentalnego ze stosunkowo typową kombinacją gatunków runa. Drzewostan tworzą jednak głównie gatunki obce ekologiczne (<i>Picea abies</i>) i liściaste gatunki wczesno sukcesyjne (<i>Betula pendula</i>) Zaznacza się neofityzacja runa (<i>Impatiens parviflora</i>), oraz występuje niedobór martwego drewna.
			Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa*		U1		
				Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy*		U2		
				Udział w drzewostanie gatunków liściastych (bez „wczesno sukcesyjnych”)*		U1		
				Udział graba*		U1		
				Udział gatunków „wczesnosukcesyjnych” w drzewostanie		U2		
				Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie		U2		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podszycie*		FV		
				Martwe drewno (łącznie zasoby)*		U2		
				Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości		U2		
				Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)*		U2		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U1		
				Struktura pionowa i przestrzenna roślinności		U1		
				Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie		U2		
				Ekspansywne gatunki rodzime		U1		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżanie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
Perspektywy ochrony	Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		U1					

Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{41b12dc7-b51e-400b-92ba-c4266dc30116}	Powierzchnia siedliska	9,28		FV	FV	Typowo wykształcony sosnowy bór bagienny. Warunki wilgotnościowe optymalne. Liczne występowanie charakterystycznych krzewinek (<i>Ledum palustre</i> , <i>Empetrum nigrum</i> , <i>Andromeda polifolia</i> , <i>Oxycoccus palustris</i>) oraz torfowców.
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		FV		
				Gatunki dominujące		FV		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		FV		
				Uwodnienie*		FV		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U1		
				Występowanie mchów torfowców*		FV		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		FV		
				Pionowa struktura roślinności		FV		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX						
Perspektywy ochrony		FV						
Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{43b09c90-68d1-477c-9cf3-8a9087f5a2e4}	Powierzchnia siedliska	27,15		FV	FV	Typowo wykształcony sosnowy bór bagienny. Warunki wilgotnościowe optymalne. Liczne występowanie
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		FV		
				Gatunki dominujące		FV		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		FV		
				Uwodnienie*		FV		
				Wiek drzewostanu		FV		

				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		charakterystycznych krzewinek (<i>Ledum palustre</i> , <i>Empetrum nigrum</i> , <i>Andromeda polifolia</i> , <i>Oxycoccus palustris</i>) oraz torfowców.
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U1		
				Występowanie mchów torfowców*		FV		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		FV		
				Pionowa struktura roślinności		FV		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
				Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX		
			Perspektywy ochrony			FV		

Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{d505fc5c-267e-4c31-8b33-9319f7d37ab7}	Powierzchnia siedliska	12,63		FV	FV	Typowo wykształcony sosnowy bór bagienny. Warunki wilgotnościowe optymalne. Liczne występowanie charakterystycznych krzewinek (<i>Ledum palustre</i> , <i>Empetrum nigrum</i> , <i>Andromeda polifolia</i> , <i>Oxycoccus palustris</i>) oraz torfowców.
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		FV		
				Gatunki dominujące		FV		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		FV		
				Uwodnienie*		FV		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U1		
				Występowanie mchów torfowców*		FV		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		FV		
				Pionowa struktura roślinności		FV		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		

				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
				Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX		
			Perspektywy ochrony			FV		
Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{0a877f6f-236f-4421-a85c-54b96591bbc9}	Powierzchnia siedliska	23,67		FV	FV	Typowo wykształcony sosnowy bór bagienny. Warunki wilgotnościowe optymalne. Liczne występowanie charakterystycznych krzewinek (<i>Ledum palustre</i> , <i>Empetrum nigrum</i> , <i>Andromeda polifolia</i> , <i>Oxycoccus palustris</i>) oraz torfowców.
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		FV		
				Gatunki dominujące		FV		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		FV		
				Uwodnienie*		FV		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U1		
				Występowanie mchów torfowców*		FV		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		FV		
				Pionowa struktura roślinności		FV		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX						
Perspektywy ochrony		FV						
Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{1547c7db-502f-4898-af13-	Powierzchnia siedliska	7,28		FV	U1	Zbiorowisko posiadające cechy sosnowego boru
			Struktura i	Gatunki charakterystyczne*		U1		

		930534a14312}	funkcje	Gatunki dominujące		U1		bagiennego. Gatunki charakterystyczne dla tego zbiorowiska występują jednak z obniżoną ilościowością. Dość licznie występuje natomiast <i>Vaccinium myrtillus</i> oraz mchy brunatne (<i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Hylocomium splendens</i> , <i>Dicranum polysetum</i>). Torfowce obecne, lecz nie dominują w warstwie mszystej. W drzewostanie zaznacza się udział świerka.
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		FV		
				Uwodnienie*		FV		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U1		
				Występowanie mchów torfowców*		U1		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		FV		
				Pionowa struktura roślinności		U1		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
				Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX		
			Perspektywy ochrony		FV			
Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{4aea7bc2-b3c6-4755-85be-4ad48766bfb}	Powierzchnia siedliska	11,99		FV	U1	Zbiorowisko posiadające cechy sosnowego boru bagiennego. Gatunki charakterystyczne dla tego zbiorowiska występują jednak
Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		U1					
	Gatunki dominujące		U1					
	Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV					
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		FV					
	Uwodnienie*		FV					
	Wiek drzewostanu		FV					

				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		z obniżoną ilościowością. Dość licznie występuje natomiast <i>Vaccinium myrtillus</i> oraz mchy brunatne (<i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Hylocomium splendens</i> , <i>Dicranum polysetum</i>). Torfowce obecne, lecz nie dominują w warstwie mszystej. W drzewostanie zaznacza się udział świerka.
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U1		
				Występowanie mchów torfowców*		U1		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		FV		
				Pionowa struktura roślinności		U1		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
				Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX		
			Perspektywy ochrony			FV		

Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{2af2b954-8668-4a80-b1be-2a13da35b3c2}	Powierzchnia a siedliska	3,02		FV	U1	Zbiorowisko posiadające cechy sosnowego boru bagiennego. Gatunki charakterystyczne dla tego zbiorowiska występują jednak z obniżoną ilościowością. Dość licznie występuje natomiast <i>Vaccinium myrtillus</i> oraz
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		U1		
				Gatunki dominujące		U1		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		FV		
				Uwodnienie*		FV		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U1		
				Występowanie mchów torfowców*		U1		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		FV		

				Pionowa struktura roślinności		U1		mchy brunatne (<i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Hylocomium splendens</i> , <i>Dicranum polysetum</i>). Torfowce obecne, lecz nie dominują w warstwie mszystej. W drzewostanie zaznacza się udział świerka.
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
				Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX		
			Perspektywy ochrony			FV		
Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{26c220a3-251e-47de-b6ea-455f3f77e925}	Powierzchnia a siedliska	19,86		FV	U2	Starodrzewia sosnowe z dużym udziałem świerka (<i>Picea abies</i>) oraz brzozy omszonej (<i>Betula pubescens</i>) i brzozy brodawkowatej (<i>Betula pendula</i>) na przesuszonych i zmineralizowanych torfach wysokich. Charakterystyczne dla boru bagiennego krzewinki oraz torfowce występują
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		U2		
				Gatunki dominujące		U2		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		U1		
				Uwodnienie*		U1		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U2		
				Występowanie mchów torfowców*		U2		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		U1		
				Pionowa struktura roślinności		U2		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
			Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV			

				Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX		sporadycznie. Obficie występuje natomiast borówka czernica (<i>Vaccinium myrtillus</i>) oraz mchy brunatne (<i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Hylocomium splendens</i> , <i>Dicranum polysetum</i>).
			Perspektywy ochrony			FV		

Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{765886b1-4207-459c-8235-80d925902e17}	Powierzchnia siedliska	4,87		FV	U2	Starodrzewia sosnowe z dużym udziałem jednak udziałem świerka (<i>Picea abies</i>) oraz brzozy omszonej (<i>Betula pubescens</i>) i brzozy brodawkowatej (<i>Betula pendula</i>) na przesuszonych i zmineralizowanych torfach wysokich. Charakterystyczne dla boru bagiennego krzewinki oraz torfowce występują sporadycznie. Obficie występuje natomiast
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		U2		
				Gatunki dominujące		U2		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		U1		
				Uwodnienie*		U1		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U2		
				Występowanie mchów torfowców*		U2		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		U1		
				Pionowa struktura roślinności		U2		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX						

			Perspektywy ochrony			FV		borówka czernica (<i>Vaccinium myrtillus</i>) oraz mchy brunatne (<i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Hylocomium splendens</i> , <i>Dicranum polysetum</i>).
--	--	--	---------------------	--	--	----	--	---

Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{ad6f11b1-1b4e-4e32-86fd-96986f1e9e53}	Powierzchnia siedliska	6,41		FV	U2	Starodrzewia sosnowe z dużym udziałem jednak udziałem świerka (<i>Picea abies</i>) oraz brzozy omszonej (<i>Betula pubescens</i>) i brzozy brodawkowatej (<i>Betula pendula</i>) na przesuszonych i zmineralizowanych torfach wysokich. Charakterystyczne dla boru bagiennego krzewinki oraz torfowce występują sporadycznie. Obficie występuje natomiast
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		U2		
				Gatunki dominujące		U2		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		U1		
				Uwodnienie*		U1		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U2		
				Występowanie mchów torfowców*		U2		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		U1		
				Pionowa struktura roślinności		U2		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX						

			Perspektywy ochrony			FV		borówka czernica (<i>Vaccinium myrtillus</i>) oraz mchy brunatne (<i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Hylocomium splendens</i> , <i>Dicranum polysetum</i>).
--	--	--	---------------------	--	--	----	--	---

Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{8dc199fb-c40c-4b38-ab4f-9ace24de37ea}	Powierzchnia siedliska	0,95		FV	U2	Starodrzewia sosnowe z dużym udziałem jednak udziałem świerka (<i>Picea abies</i>) oraz brzozy omszonej (<i>Betula pubescens</i>) i brzozy brodawkowatej (<i>Betula pendula</i>) na przesuszonych i zmineralizowanych torfach wysokich. Charakterystyczne dla boru bagiennego krzewinki oraz torfowce występują sporadycznie. Obficie występuje natomiast
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		U2		
				Gatunki dominujące		U2		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		U1		
				Uwodnienie*		U1		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U2		
				Występowanie mchów torfowców*		U2		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		U1		
				Pionowa struktura roślinności		U2		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX						

			Perspektywy ochrony			FV		borówka czernica (<i>Vaccinium myrtillus</i>) oraz mchy brunatne (<i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Hylocomium splendens</i> , <i>Dicranum polysetum</i>).
--	--	--	---------------------	--	--	----	--	---

Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{776cf332-610a-4ab0-b488-d7a5606dc4b4}	Powierzchnia siedliska	31,95		FV	U2	Starodrzewia sosnowe z dużym udziałem jednak udziałem świerka (<i>Picea abies</i>) oraz brzozy omszonej (<i>Betula pubescens</i>) i brzozy brodawkowatej (<i>Betula pendula</i>) na przesuszonych i zmineralizowanych torfach wysokich. Charakterystyczne dla boru bagiennego krzewinki oraz torfowce występują sporadycznie. Obficie występuje natomiast
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		U2		
				Gatunki dominujące		U2		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		U1		
				Uwodnienie*		U1		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U2		
				Występowanie mchów torfowców*		U2		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		U1		
				Pionowa struktura roślinności		U2		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX						

			Perspektywy ochrony			FV		borówka czernica (<i>Vaccinium myrtillus</i>) oraz mchy brunatne (<i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Hylocomium splendens</i> , <i>Dicranum polysetum</i>).
--	--	--	---------------------	--	--	----	--	---

Sosnowy bór bagienny	91D0-2	{5f081a4c-2b2e-40c2-bf6a-499ee07a588b}	Powierzchnia siedliska	9,25		FV	U2	Starodrzewia sosnowe z dużym udziałem jednak udziałem świerka (<i>Picea abies</i>) oraz brzozy omszonej (<i>Betula pubescens</i>) i brzozy brodawkowatej (<i>Betula pendula</i>) na przesuszonych i zmineralizowanych torfach wysokich. Charakterystyczne dla boru bagiennego krzewinki oraz torfowce występują sporadycznie. Obficie występuje natomiast
			Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*		U2		
				Gatunki dominujące		U2		
				Inwazyjne gatunki obce w runie*		FV		
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych		U1		
				Uwodnienie*		U1		
				Wiek drzewostanu		FV		
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*		FV		
				Martwe drewno (grube)		U1		
				Naturalne odnowienie drzewostanu		U2		
				Występowanie mchów torfowców*		U2		
				Występowanie charakterystycznych krzewinek		U1		
				Pionowa struktura roślinności		U2		
				Zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		FV		
				Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		FV		
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		XX						

			Perspektywy ochrony			FV		borówka czernica (<i>Vaccinium myrtillus</i>) oraz mchy brunatne (<i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Hylocomium splendens</i> , <i>Dicranum polisetum</i>).
--	--	--	---------------------	--	--	----	--	---

Kumak nizinny	1188	{62f838aa-25bf-417c-9d53-a247697937bc}	Populacja	wymaga weryfikacji				Stwierdzono obecność 3 stanowisk w 2012 r. – gatunek nie wymieniony wcześniej w SDF - wymaga weryfikacji danych
			Siedlisko					
			Perspektywy ochrony					
Kumak nizinny	1188	{696159ba-b915-4da8-b07b-9e974f12f9fc}	Populacja	wymaga weryfikacji				
			Siedlisko					
			Perspektywy ochrony					
Kumak nizinny	1188	{eaa8f9ff-d615-444b-a0d3-aaa6d3914f36}	Populacja	wymaga weryfikacji				
			Siedlisko					
			Perspektywy ochrony					

4. Analiza zagrożeń

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia	
			Istniejące	Potencjalne
1.	7110 - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	{fd4e9df4-b672-461e-b998-ad1029779575}	Zarastanie sosną, niestabilne warunki wodne.	
2.	7110 - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	{4a794fe2-bfb7-460b-8dc3-1222822e8df3}	Zarastanie sosną, niestabilne warunki wodne.	
3.	7110 - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	{172e14c8-17d3-48af-bc2e-2e549250a8b9}	Zarastanie sosną, niestabilne warunki wodne.	
4.	7120 - Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	{1ae5a1a8-4015-432a-9b06-75cf1f13c30e}		W latach „mokrych” możliwe okresowe zalewanie torfowiska i spowolnienie procesu regeneracji roślinności wysokotorfowiskowej.
5.	7120 - Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	{340f81a4-9955-443f-96cb-ce54c049583e}		W latach „mokrych” możliwe okresowe zalewanie torfowiska i spowolnienie procesu regeneracji roślinności wysokotorfowiskowej.
6.	9170 – grąd subkontynentalny	{e125cb0a-14f4-4c20-b5c5-4f632b178450}	Mała, „wyspowa” powierzchnia fitocenozy narażona na fluktuacje i zjawiska losowe. Ekspansja <i>Impatiens parviflora</i> .	
7.	91D0-2 – sosnowy bór bagienny	{41b12dc7-b51e-400b-92ba-c4266dc30116}	Nie stwierdzono	
8.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{43b09c90-68d1-477c-9cf3-8a9087f5a2e4}	Nie stwierdzono	

9.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{d505fc5c-267e-4c31-8b33-9319f7d37ab7}	Nie stwierdzono	
10.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{0a877f6f-236f-4421-a85c-54b96591bbc9}	Nie stwierdzono	
11.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{1547c7db-502f-4898-af13-930534a14312}	Niestabilne warunki wilgotnościowe. Nie w pełni wykształcona charakterystyczna struktura fitocenozy.	W latach „mokrych” możliwe okresowe podtopienia i wypadanie części drzewostanu.
12.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{4aea7bc2-b3c6-4755-85be-4ad48766bfbf}	Niestabilne warunki wilgotnościowe. Nie w pełni wykształcona charakterystyczna struktura fitocenozy.	W latach „mokrych” możliwe okresowe podtopienia i wypadanie części drzewostanu.
13.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{2af2b954-8668-4a80-b1be-2a13da35b3c2}	Niestabilne warunki wilgotnościowe. Nie w pełni wykształcona charakterystyczna struktura fitocenozy.	W latach „mokrych” możliwe okresowe podtopienia i wypadanie części drzewostanu.
14.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{26c220a3-251e-47de-b6ea-455f3f77e925}	Przesuszenie podłoża i mineralizacja torfów. Zaburzona struktura fitocenozy.	W latach „mokrych” możliwe okresowe podtopienia i wypadanie części drzewostanu.
15.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{765886b1-4207-459c-8235-80d925902e17}	W wyniku silnego przesuszenia w przeszłości podłoża nastąpiła mineralizacja i osiadanie torfów. Efektem jest silnie zaburzona struktura fitocenozy. W ostatnich latach nastąpiło wtórne zabagnienie terenu (zamulenie rowu granicznego) co skutkuje zamieraniem części drzewostanów.	Jest bardzo prawdopodobne dalsze zamieranie drzewostanów na tym terenie i powstawanie warunków do regeneracji roślinności torfowiskowej.
16.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{ad6f11b1-1b4e-4e32-86fd-96986f1e9e53}	W wyniku silnego przesuszenia w przeszłości podłoża nastąpiła mineralizacja i osiadanie torfów. Efektem jest silnie zaburzona struktura fitocenozy. W ostatnich latach nastąpiło wtórne zabagnienie terenu (zamulenie rowu granicznego) co skutkuje zamieraniem części drzewostanów.	Jest bardzo prawdopodobne dalsze zamieranie drzewostanów na tym terenie i powstawanie warunków do regeneracji roślinności torfowiskowej.
17.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{8dc199fb-c40c-4b38-ab4f-9ace24de37ea}	Przesuszenie podłoża i mineralizacja torfów. Zaburzona struktura fitocenozy.	
18.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{776cf332-610a-4ab0-b488-d7a5606dc4b4}	Silne przesuszenie i mineralizacja torfów. Zaburzona struktura fitocenozy. Dominacja w	W wyniku realizacji programu małej retencji można spodziewać się wypadnięcie części

			drzewostanie świerka.	drzewostanów.
19.	91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{5f081a4c-2b2e-40c2-bf6a-499ee07a588b}	Silne przesuszenie i mineralizacja torfów. Zaburzona struktura fitocenozy.	W wyniku realizacji programu małej retencji można spodziewać się wypadnięcia części drzewostanów.
20.	1188 – Kumak nizinny	{62f838aa-25bf-417c-9d53-a247697937bc} {696159ba-b915-4da8-b07b-9e974f12f9fc} {eaa8f9ff-d615-444b-a0d3-aaa6d3914f36}	brak	

5. Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
7110 – torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	{fd4e9df4-b672-461e-b998-ad1029779575} {4a794fe2-bfb7-460b-8dc3-1222822e8df3} {172e14c8-17d3-48af-bc2e-2e549250a8b9}	U1	Stabilizacja poziomu wody na torfowisku w celu powstrzymania sukcesji sosny a następnie stopniowej regresji tego gatunku.	Osiągnięcie zamierzonego celu możliwe do osiągnięcia w okresie obowiązywania planu, gdyż należy spodziewać się stabilizacji warunków wilgotnościowych na torfowisku w wyniku wykonanych w 2012 r. zastawek na rowach odwadniających.
7120 - Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	{1ae5a1a8-4015-432a-9b06-75cf1f13c30e} {340f81a4-9955-443f-96cb-ce54c049583e}	FV	Utrzymanie sprzyjających warunków siedliskowych do rozwoju roślinności wysokotorfowiskowej.	W okresie obowiązywania planu jest możliwe doprowadzenie do stanu struktury siedliska odpowiadającego kryteriom siedliska 7110 (przynajmniej w stanie U2)
91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{41b12dc7-b51e-400b-92ba-c4266dc30116} {43b09c90-68d1-477c-9cf3-8a9087f5a2e4} {d505fc5c-267e-4c31-8b33-9319f7d37ab7} {0a877f6f-236f-4421-a85c-54b96591bbc9}	FV	Zachowanie obecnego stanu struktury i funkcji siedliska przyrodniczego.	Brak zagrożeń dla utrzymania obecnego stanu FV
91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{1547c7db-502f-4898-af13-930534a14312} {4aea7bc2-b3c6-4755-85be-4ad48766bfbf} {2af2b954-8668-4a80-b1be-2a13da35b3c2}	U1	Zwiększenie stopnia naturalności siedliska przyrodniczego.	Osiągnięcie stanu FV możliwe w okresie obowiązywania planu, gdyż

				należy spodziewać się stabilizacji warunków wilgotnościowych lub ich poprawę w wyniku wykonanych w 2012 r. zastawek na rowach odwadniających.
91D0-2 - sosnowy bór bagienny	{26c220a3-251e-47de-b6ea-455f3f77e925} {765886b1-4207-459c-8235-80d925902e17} {ad6f11b1-1b4e-4e32-86fd-96986f1e9e53} {8dc199fb-c40c-4b38-ab4f-9ace24de37ea} {776cf332-610a-4ab0-b488-d7a5606dc4b4} {5f081a4c-2b2e-40c2-bf6a-499ee07a588b}	U2	Zwiększenie stopnia naturalności siedliska przyrodniczego.	Osiągnięcie stanu U1 możliwe w okresie obowiązywania planu, gdyż należy spodziewać się poprawy stanu warunków wilgotnościowych w wyniku wykonanych w 2012 r. zastawek na rowach odwadniających.. Osiągnięcie stanu FV wymagać będzie dłuższego czasu (stopniowy wzrost poziomu kwasowości i oligotrofii gleb oraz wycofywanie się gatunków obcych ekologicznie i stopniowa regeneracja roślinności typowej dla tego siedliska roślinności).
1188 – Kumak nizinny	Cały obszar			Stan populacji wymaga pogłębionego rozpoznania.

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)		Działania związane z ochroną czynną				
		Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania				
	B 1	Ochrona bierna	Utrzymanie bez ingerencji	{fd4e9df4-b672-461e-b998-ad1029779575} {4a794fe2-bfb7-460b-8dc3-1222822e8df3} {172e14c8-17d3-48af-bc2e-2e549250a8b9}	Cały okres planu	0

Monitoring realizacji działań ochronnych						
C 1	Monitoring poziomu wody	<p>A. Montaż 3 piezometrów</p> <p>B. Zainstalowanie automatycznych rejestratorów stanów wód w otworach studziennych typu piezometr , w odpowiednio dobranym transekcie torfowiska. Zestaw automatycznej rejestracji stanów wód typu MiniDIVER zawiera: 3 x Mini Diver.</p> <p>C. Analiza danych</p>	<p>{fd4e9df4-b672-461e-b998-ad1029779575}</p> <p>{4a794fe2-bfb7-460b-8dc3-1222822e8df3}</p> <p>{172e14c8-17d3-48af-bc2e-2e549250a8b9}</p>	2013-2022	<p>A. 4,5</p> <p>B. 8,5</p> <p>C. 1 /rok</p>	RDOŚ w Olsztynie
C 2	Monitoring stanu siedliska przyrodniczego	Monitoring wg metodyki GIOŚ, opublikowanej na http://www.gios.gov.pl/	<p>{e1a87170-6ee6-44e3-9854-157674710422}</p> <p>{da7410b8-8aa1-4285-8f0e-cace5ea6e810}</p> <p>{f789a90e-49da-41e4-92fc-baae80420164}</p>	2013, 2015, 2017, 2019, 2021	10	RDOŚ w Olsztynie

7120 - Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
	B 1	Ochrona bierna	Utrzymanie bez ingerencji	{1ae5a1a8-4015-432a-9b06-75cf1f13c30e} {340f81a4-9955-443f-96cb-ce54c049583e}	Cały okres planu	0	RDOŚ Olsztyn Nadleśnictwo Mrągowo
	Monitoring realizacji działań ochronnych						
	C 1	Monitoring poziomu wody	A. Montaż piezometru B. Zainstalowanie automatycznych rejestratorów stanów wód w otworach studziennych typu piezometr, w odpowiednio dobranym transekcie torfowiska. Zestaw automatycznej rejestracji stanów wód typu MiniDIVER zawiera: 1 x Mini Diver, 1x BaroDiver, stacja dokująca, czytnik, oprogramowanie (stacja obsługująca komplet Diverów na torfowisku). C. Analiza danych	{1ae5a1a8-4015-432a-9b06-75cf1f13c30e} {340f81a4-9955-443f-96cb-ce54c049583e}	2013-2022	A. 1,5 B. 7,5 C. 1 / rok	RDOŚ w Olsztynie
C 2	Monitoring stanu siedliska przyrodniczego	Monitoring wg metodyki GIOŚ, opublikowanej na http://www.gios.gov.pl/	{1ae5a1a8-4015-432a-9b06-75cf1f13c30e} {340f81a4-9955-443f-96cb-ce54c049583e}	2013, 2015, 2017, 2019, 2021	2	RDOŚ w Olsztynie	

91D0-2 - sosnowy bór bagienny	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	B 1	Ochrona bierna	Utrzymanie bez ingerencji	{41b12dc7-b51e-400b-92ba-c4266dc30116} {43b09c90-68d1-477c-9cf3-8a9087f5a2e4} {d505fc5c-267e-4c31-8b33-9319f7d37ab7} {0a877f6f-236f-4421-a85c-54b96591bbc9} {1547c7db-502f-4898-af13-930534a14312} {4aea7bc2-b3c6-4755-85be-4ad48766bfbf} {2af2b954-8668-4a80-b1be-2a13da35b3c2} {26c220a3-251e-47de-b6ea-455f3f77e925} {765886b1-4207-459c-8235-80d925902e17} {ad6f11b1-1b4e-4e32-86fd-96986f1e9e53} {8dc199fb-c40c-4b38-ab4f-9ace24de37ea} {776cf332-610a-4ab0-b488-d7a5606dc4b4}	Cały okres planu	0
	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych					

	C 1	Monitoring poziomu wody	<p>A. Montaż 5 piezometrów</p> <p>B. Zainstalowanie automatycznych rejestratorów stanów wód w otworach studziennych typu piezometr , w odpowiednio dobranym transekcie torfowiska. Zestaw automatycznej rejestracji stanów wód typu MiniDIVER zawiera: 5 x Mini Diver.</p> <p>C. Analiza danych</p>	<p>{41b12dc7-b51e-400b-92ba-c4266dc30116}</p> <p>{43b09c90-68d1-477c-9cf3-8a9087f5a2e4}</p> <p>{d505fc5c-267e-4c31-8b33-9319f7d37ab7}</p> <p>{0a877f6f-236f-4421-a85c-54b96591bbc9}</p> <p>{1547c7db-502f-4898-af13-930534a14312}</p> <p>{4aea7bc2-b3c6-4755-85be-4ad48766bfbf}</p> <p>{2af2b954-8668-4a80-b1be-2a13da35b3c2}</p> <p>{26c220a3-251e-47de-b6ea-455f3f77e925}</p> <p>{765886b1-4207-459c-8235-80d925902e17}</p> <p>{ad6f11b1-1b4e-4e32-86fd-96986f1e9e53}</p> <p>{8dc199fb-c40c-4b38-ab4f-9ace24de37ea}</p> <p>{776cf332-610a-4ab0-b488-d7a5606dc4b4}</p>	2013-2022	<p>A. 7,5</p> <p>B. 14</p> <p>C. 1/rok</p>	RDOŚ w Olsztynie
--	--------	----------------------------	---	---	-----------	--	------------------

	C 2	Monitoring stanu siedliska przyrodniczego	Monitoring wg metodyki GIOŚ, opublikowanej na http://www.gios.gov.pl/	{41b12dc7-b51e-400b-92ba-c4266dc30116} {43b09c90-68d1-477c-9cf3-8a9087f5a2e4} {d505fc5c-267e-4c31-8b33-9319f7d37ab7} {0a877f6f-236f-4421-a85c-54b96591bbc9} {1547c7db-502f-4898-af13-930534a14312} {4aea7bc2-b3c6-4755-85be-4ad48766bfbf} {2af2b954-8668-4a80-b1be-2a13da35b3c2} {26c220a3-251e-47de-b6ea-455f3f77e925} {765886b1-4207-459c-8235-80d925902e17} {ad6f11b1-1b4e-4e32-86fd-96986f1e9e53} {8dc199fb-c40c-4b38-ab4f-9ace24de37ea} {776cf332-610a-4ab0-b488-d7a5606dc4b4}	2013, 2020	20	RDOŚ w Olsztynie
--	--------	---	---	--	------------	----	------------------

1188 – Kumak nizinny	Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony					
	D I	Pogłębienie rozpoznania stanu populacji	Badania ilościowe	Cały obszar	2013, 2020	5

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

Cel	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (w tys. zł)
Poprawa struktury i funkcji torfowiska wysokiego (7110).	Powierzchnia siedliska		Mapowanie w terenie za pomocą urządzenia GPS	2013, 2015, 2017, 2019, 2021	{fd4e9df4-b672-461e-b998-ad1029779575}	RDOŚ w Olsztynie	10
	Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	Ekspertycka ocena terenowa				
		Pokrycie i str. gat. torfowców	Ekspertycka ocena terenowa				
		Obce gatunki inwazyjne	Ekspertycka ocena terenowa				
		Rodzime gat. ekspansywne r. zielnych	Ekspertycka ocena terenowa				
		Struktura powierzchni	Ekspertycka ocena terenowa				
		Obecność krzewów i drzew	Ekspertycka ocena terenowa				
Odpowiednie uwodnienie	Monitoring stanu wody i uwilgotnienia siedliska (patrz też Moduł C, pkt. 6)	co roku	{4a794fe2-bfb7-460b-8dc3-1222822e8df3}				
Poprawa struktury i funkcji torfowiska wysokiego zdegradowanego lecz zdolnego do naturalnej i stymulowanej regeneracji (7120).	Powierzchnia siedliska		Mapowanie w terenie za pomocą urządzenia GPS	2013, 2015, 2017, 2019, 2021	{1ae5a1a8-4015-432a-9b06-75cf1f13c30e}	RDOŚ w Olsztynie	2
	Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	Ekspertycka ocena terenowa				
		Pokrycie i str. gat. torfowców	Ekspertycka ocena terenowa				
		Obce gatunki inwazyjne	Ekspertycka ocena terenowa				
		Rodzime gat. ekspansywne r. zielnych	Ekspertycka ocena terenowa				
		Struktura powierzchni	Ekspertycka ocena terenowa				
		Obecność krzewów i drzew	Ekspertycka ocena terenowa				
Odpowiednie uwodnienie	Monitoring stanu wody i uwilgotnienia siedliska (patrz też Moduł C, pkt. 6)	co roku	{340f81a4-9955-443f-96cb-ce54c049583e}				
Zachowanie naturalnych płatów boru bagiennego	Powierzchnia siedliska		Mapowanie w terenie za pomocą urządzenia GPS	2013, 2020	{41b12dc7-b51e-400b-92ba-c4266dc30116}	RDOŚ w Olsztynie	20
	Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	Ekspertycka ocena terenowa				

(91D0-2) oraz odtworzenie siedlisk zdegradowanych poprzez stabilizację i poprawę warunków wilgotnościowych.	Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	Ekspercka ocena terenowa		9cf3-8a9087f5a2e4}	
	Występowanie mchów torfowców	Ekspercka ocena terenowa		{d505fc5c-267e-4c31-8b33-9319f7d37ab7}	
	Występowanie charakterystycznych krzewinek	Ekspercka ocena terenowa		{0a877f6f-236f-4421-a85c-54b96591bbc9}	
	Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie i podroście	Ekspercka ocena terenowa		{1547c7db-502f-4898-af13-930534a14312}	
	Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	Ekspercka ocena terenowa		{4aea7bc2-b3c6-4755-85be-4ad48766bfbf}	
	Martwe drewno (łącznie zasoby)	Ekspercka ocena terenowa		{2af2b954-8668-4a80-b1be-2a13da35b3c2}	
	Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >30 cm grubości	Ekspercka ocena terenowa		{26c220a3-251e-47de-b6ea-455f3f77e925}	
	Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	Ekspercka ocena terenowa		{765886b1-4207-459c-8235-80d925902e17}	
	Naturalne odnowienie	Ekspercka ocena terenowa		{ad6f11b1-1b4e-4e32-86fd-96986f1e9e53}	
	Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	Ekspercka ocena terenowa		{8dc199fb-c40c-4b38-ab4f-9ace24de37ea}	
	Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	Ekspercka ocena terenowa		{776cf332-610a-4ab0-b488-d7a5606dc4b4}	
	Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki porębowe, w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	Ekspercka ocena terenowa			
	Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	Ekspercka ocena terenowa			
	Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	Ekspercka ocena terenowa			
Uwodnienie	Monitoring stanu wody i uwilgotnienia siedliska (patrz też Moduł C, pkt. 6)	co roku			

1188 – Kumak nizinny	Populacja	Po ustaleniu standardowego krajowego zestawu wskaźników	Ekspercka ocena terenowa	2013, 2020	Cały obszar	RDOŚ w Olsztynie	5
	Siedlisko	Po ustaleniu standardowego krajowego zestawu wskaźników	Ekspercka ocena terenowa				

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

Jeżeli w trakcie opracowywania planu zidentyfikowane zostaną wskazania do obowiązujących opracowań planistycznych to należy je umieścić w poniższym zestawieniu.

Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
<i>Dane z tab. w pkt 2.5</i>	<i>Wskazania powinny wynikać z analizy zapisów z tab. z pkt: 2.5, 4 oraz 5.</i>

po konsultacjach społecznych

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

W tej części dokumentacji Planu należy uzasadnić potrzebę sporządzenia planu ochrony (dla części lub całości obszaru) i konkretnie wymienić powody takiego wskazania odnosząc je do konkretnych części obszaru, konkretnych przedmiotów ochrony lub okoliczności, które przemawiają za unormowaniem zagadnień wchodzących w zakres planu ochrony, a nie mieszczących się w zakresie Planu (pkt 5). Należy określić termin, do którego należy opracować plan ochrony.

po konsultacjach społecznych

10. Przesłanki do zmian SDF i granic obszaru

W tej części należy załączyć plik projektu oraz shp projektowanych zmian granic obszaru.

W odniesieniu do SDF (załączyć do dokumentacji propozycję zmienionego SDF wg. Instrukcji wypełniania SDF przekazanej przez Zamawiającego).

L.p	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
1	7110 – 30,00%, BBCB	7110 – 16,52%, BBCB	Weryfikacja powierzchni w wyniku kartowania w terenie w 2012 r.
2	91D0 – 30,00%, BBCB	91D0-2 – 32,42%, BBCB	Weryfikacja powierzchni w wyniku kartowania w terenie w 2012 r.
3	Brak wpisu	7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji – 1,85%, BBCB	Weryfikacja powierzchni w wyniku kartowania w terenie i analizy wykonanego materiału fitosocjologicznego w 2012 r.
4	Brak wpisu	9170 – Grąd subkontynentalny – 0,08%, CCCC	Weryfikacja powierzchni w wyniku kartowania w terenie i analizy wykonanego materiału fitosocjologicznego w 2012 r.
5	Brak wpisu	1188 Kumak nizinny, Populacja osiadła - tak	Stanowiska stwierdzono w wyniku prac terenowych w 2012 r.

W odniesieniu do granic obszaru (załączyć plik PDF oraz wektorową warstwę informacyjną GIS zawierające zmienione granice obszaru)

L.p.	Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Uzasadnienie do zmiany
	<i>Plik PDF mapy i wektorowa warstwa informacyjna GIS</i>	<i>Uzasadnienie merytoryczne dla wprowadzonych zmian</i>
1.	Załącznik nr 1 (mapa) [warstwy wektorowe – płyta CD]	<p>Przy wyznaczaniu nowych granic obszaru kierowano się zasadą aby były one możliwie dobrze zidentyfikowane poprzez dopasowanie ich do wydzielen geodezyjnych, wydzielen leśnych lub do obiektów liniowych łatwych do ustalenia w terenie. Dużą część przebiegu nowej granicy stanowi jedynie korekta w stosunku do wcześniej ustanowionych granic, których przebieg w bardzo wielu miejscach był wyznaczony w sposób bardzo trudny lub wręcz niemożliwy do identyfikacji zarówno w terenie jak i nie uwzględniał granic ustanowionego podziału przestrzennego. Te drobne korekty dotyczą głównie całego północnego obszaru (gytiowiska) oraz niewielkiego fragmentu tej granicy w płd.-zach. części obszaru, przebiegającej przez oddz. leśny 196.</p> <p>Pozostałe zmiany w przebiegu proponowanej granicy obszaru polegały na włączeniu lub wyłączeniu terenów w celu optymalizacji zasięgu tego obszaru, przeprowadzonego na podstawie szczegółowego rozpoznania terenowego (ocena ekspercka, która w przypadku wystąpienia siedlisk z I załącznika Dyrektywy Siedliskowej została poparta również badaniami fitosocjologicznymi), które było wykonane w okresie wiosenno-letnim (od marca do września) 2012 r.</p> <p>Na podstawie przeprowadzonych prac terenowych z obszaru wyłączono powierzchnie o niewielkiej wartości przyrodniczej, na których nie występowały i nie występują siedliska oraz gatunki będące przedmiotami ochrony Natura 2000, a także tereny nie związane funkcjonalnie w sposób istotny z ekosystemem torfowiska wysokiego i przyległych borów bagiennych. Dotyczy to w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - terenów o charakterze rolniczym w płd. części obszaru (działki nr 91, 92, 94/1, 97/1), - terenów lasów gospodarczych (głównie na glebach mineralnych lub mineralno-organicznych, gdzie zaplanowano stosunkowo intensywne prace gospodarcze) w płd.-zach. i płd.-wsch. części obszaru (części oddziałów leśnych: 184, 180, 179 i 255). <p>W obszar włączono natomiast tereny, które nie znalazły się w pierwotnych granicach, a które posiadają dużą wartość przyrodniczą, stwierdzono na nich siedliska z I załącznika Dyrektywy Siedliskowej lub są w sposób istotny funkcjonalnie związane z tymi siedliskami. W szczególności dotyczy to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - położonej we wsch. części obszaru, większości oddziału leśnego nr 233, na terenie którego występuje bardzo

	<p>dobrze zachowany fragment sosnowego boru bagiennego (w kategorii FV), proponowana granica przebiega po linii oddziałowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - położonej przy wschodniej granicy obszaru, części oddziału leśnego nr 213 z sosnowym borem bagiennym (w kategorii U2), który stanowi fragment płata tego siedliska wcześniej włączonego w obszar Natura 2000, proponowana granica przebiega po linii oddziałowej, - położonych w zach. części obszaru fragmentów oddziałów leśnych: 179, 176 i 175 które funkcjonalnie związane są z obszarem torfowiska (proponowana na tym odcinku granica obszaru została wyznaczona wzdłuż rowu opaskowego, którego przebieg w przybliżeniu pokrywa się z zewnętrzną granicą całego złoza torfowego). Ponadto, na istotnej części powierzchni dodanego obszaru występuje duży płat sosnowego boru bagiennego (91D0-2), który stanowi integralną część biochory tej fitocenozy znajdującej się w poprzednio wyznaczonych granicach obszaru (a także rezerwatu przyrody „Gązwa”), - użytki zielone w płd.-wsch części obszaru (oddział leśny 272 oraz działki nr: 54, 1/4, 1/5, 4/5), które ze względu istniejący tu układ hydrologiczny mogą mieć istotne znaczenie na ochronę siedlisk będących przedmiotem ochrony w obszarze. Teren ten obejmuje ciek zasilający w wodę tę część obszaru oraz rowy melioracyjne, których zadaniem jest odwadnianie znajdujących się w tym rejonie łąk i pastwisk (ale jednocześnie oddziałuje w sposób negatywny na teren torfowiska i borów bagiennych w obszarze). Szczególnie istotne znaczenie posiada tu rów opaskowy, biegnący na granicy łąki i lasu (a jednocześnie złoza torfowego), którego oddziaływanie w przeszłości było główną przyczyną pogorszenia się stosunków wodnych w rezerwacie „Gązwa” i doprowadziło do degradacji borów bagiennych w południowej części rezerwatu oraz do ekspansji sosny na torfowisku wysokim w jego centralnej części. Potencjalnie, również w przyszłości, ewentualne działania w zakresie prac melioracyjnych mogą w sposób bardzo istotny oddziaływać na większość powierzchni siedliska torfowiska wysokiego (7110) oraz dużą część powierzchni sosnowego boru bagiennego (91D0-2) znajdujących się w ustalonych granicach obszaru. <p>Reasumując, przyczyną proponowanej zmiany granic obszaru było:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doprecyzowanie ich przebiegu w sposób jednoznacznie zdefiniowany i możliwy do identyfikacji w terenie lub na podstawie wyznaczonych granic działek podziału przestrzennego, - wyłączenie z obszaru terenów, które nie posiadają znaczenia dla ochrony tego obszaru, - włączenie do obszaru terenów, które ze względu na wartości przyrodnicze lub ich położenie posiadają istotne znaczenie dla zachowania przedmiotów ochrony w tym obszarze. <p>W wyniku proponowanych zmian granic, powierzchnia całego obszaru zwiększy się o 20 ha oraz nastąpi istotne zwiększenie powierzchni siedliska sosnowego boru bagiennego (91D0-2), w większości zaliczonego do kategorii FV i U1.</p>
--	---

11. Zestawienie uwag i wniosków

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Moduł A		
	Moduł B		
	Moduł C		

po konsultacjach społecznych

12. Literatura

Zestawienie publikacji wykorzystanych do opracowania planu wg. wzoru:

<Nazwisko i pierwsza litera imienia>. <rok>. <Tytuł>. <Wydawnictwo> <numer_zeszytu*>: <strona*>; <miasto>

* - dotyczy magazynów, zeszytów naukowych. W przypadku <strony_artykułu> wpisać strony gdzie znajdują przywoływane, cytowane informacje

Np.:

Kuźniak S., Dombrowski A., Goławski A., Tryjanowski P. 1997. Stan i zagrożenia polskiej populacji ortolana *Emberiza hortulana* na tle sytuacji gatunku w Europie. *Notatki ornitologiczne* 38: 141-150.

Walasz K., Mielczarek K. 1992. *Atlas ptaków lęgowych Małopolski 195-1991*. Biologica Silesiae: 55-65; Wrocław.

13. Minimalne wymagania techniczne przekazywanych materiałów przestrzennych

1. Wyniki inwentaryzacji przyrodniczych, a także wszelkie inne dane o charakterze przestrzennym, będące wynikiem prac nad Planem Zadań Ochrony dla obszaru Natura 2000 wykonawca przekazuje w formie cyfrowych warstw wektorowych używanych w systemach informacji przestrzennej (GIS) oraz cyfrowych map tematycznych.
2. Warstwy wektorowe mają spełniać wymagania:
  - a. Sporządzone zgodnie ze „Standardem Danych GIS w ochronie przyrody” z uwzględnieniem dokumentu pn. „Adaptacja Standardu Danych GIS w ochronie przyrody na potrzeby gromadzenia danych przestrzennych dla projektu POIS.05.03.00-00-186/09 pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski” w roku 2011” – dostępny u zamawiającego
  - b. Układ współrzędnych "PUWG 1992" (EPSG: 2180)
  - c. Format pliku w którym wykonawca przekaże zleceniodawcy dane to obligatoryjnie ESRI shapefile (*.shp), ewentualnie dodatkowo formaty danych na których pracuje dany RDOŚ.
3. Informacje przestrzenne mają posiadać tzw. metadane zgodne z dyrektywą INSPIRE <http://www.inspire-geoportal.eu/InspireEditor/>. Do metadanych należą informacje m.in. o źródle danych, aktualności, właścicielu, organie referencyjnym itp.
4. Cyfrowe mapy tematyczne przedstawiające wyniki inwentaryzacji powinny być sporządzone w oparciu o mapy państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Podkład rastrowy ma spełniać wymagania:
  - a. Skala 1:10 000

- b. Kolor (RGB 24bit)
  - c. Skalibrowany do układu współrzędnych PUWG 1992 i zapisany w pliku TIFF niosącym informacje o georeferencji, tzw. GeoTIFF
5. Wydruki cyfrowych map tematycznych mają spełniać wymagania:
- a. Format co najmniej A3
  - b. Opatrzony znakami graficznymi i logotypami zgodnie z wymaganiami POIŚ
  - c. Rozdzielczość wydruku nie mniejsza niż 300dpi
6. Skany map, o których mowa między innymi w punkcie 2.5. należy wykonać w rozdzielczości nie niższej niż 300 dpi.

14. Instrukcja wypełniania Standardowego Formularza Danych GDOŚ 2010

Zgodnie z instrukcją wypełniania SDF wersja 2010.1 z maja 2010 roku przekazaną przez Zamawiającego (http://www.gdos.gov.pl/files/n2000/Instrukcja-wypelniania_SDF_final.pdf).

15. Spis treści

Dla dokumentów w formacie PDF, w których tworzony będzie spis treści zaleca się wykonanie tzw. aktywnego spisu treści - odnośników do poszczególnych sekcji dokumentów pozwalające na przyspieszenie i optymalizację pracy na obszernych dokumentach. Aktywny spis treści można wykonać w popularnych edytorach tekstu, takich jak Microsoft Word 2007 czy edytor tekstu Writer darmowego pakietu oprogramowanie biurowego OpenOffice.